

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Magisterský studijní program

Hudební umění

Kontrabas

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Čeští kontrabasisté v zahraničních orchestrech

BcA. Pavel Pospíšil DiS.

Vedoucí práce: prof. Jiří Hudec

Oponent práce: doc. Radomír Žalud

Datum obhajoby:

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2020

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music

Double Bass

MASTER 'S THESIS

Czech double bassists in foreign orchestras

BcA. Pavel Pospíšil DiS.

Thesis Supervisor: prof. Jiří Hudec

Thesis Opponent: doc. Radomír Žalud

Date of thesis defense:

Academic title granted: MgA.

Prague, 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou na téma:

Čeští kontrabasisté v zahraničních orchestrech

vypracoval samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá českými kontrabasisty, kteří působí nebo v minulosti působili v zahraničních orchestrech. V této práci autor vychází ze současného geopolitického státního uspořádání České republiky a zabývá se kontrabasisty, kteří se narodili na jejím území. Získaná data a informace autor pomocí metody sekundární analýzy pramenů shrnuje a uspořádává v seznamu podle abecedního pořadí. Součástí práce jsou také rozhovory se současnými českými kontrabasisty, kteří působí nebo působili v zahraničí. Cílem práce je vytvořit ucelený pohled na danou problematiku, vytvořit přehledný seznam většiny těchto osobností a zjistit údaje o jejich životě a působení. Dále budou zjištěny, na základě jejich biografických údajů a rozhovorů s žijícími kontrabasisty, jejich pohnutky k práci v zahraničí, charakteristiky jejich orchestrů a jejich postřehy ze hry v zahraničních orchestrech.

Abstract

This diploma thesis deals with Czech double bass players who work or have worked in foreign orchestras in the past. In this work, the author is based on the current geopolitical state organization of the Czech Republic and deals with double bass players who were born on its territory. The obtained data and information are summarized and arranged in an alphabetical order by the author using the method of secondary source analysis. The work also includes interviews with contemporary Czech double bass players who work or have worked abroad. The aim of the work is to create a comprehensive view of the issue, to create a clear list of most of these personalities and to find out data about their lives and activities. Furthermore, based on their biographical data and interviews with living double bass players, their motives for working abroad, the characteristics of their orchestras and their observations from playing in foreign orchestras will be determined.

Klíčová slova

Kontrabassisté, zahraničí, Česko, orchestry,

Key words

Double bass players, abroad, Czechia, orchestras,

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu práce profesoru Jiřímu Hudcovi.

Obsah

Úvod.....	9
1. Čeští kontrabasisté, kteří působili nebo v současnosti působí v zahraničních orchestrech.....	10
1.1 Soupis Českých kontrabasistů, kteří působili nebo v současnosti působí v zahraničních orchestrech.....	10
1.2 Čeští kontrabasisté působící ve Slovenských orchestrech.....	36
1.3 Čeští kontrabasisté v Rakouských orchestrech.....	37
1.4 Čeští kontrabasisté v Německých orchestrech.....	38
1.5. Čeští kontrabasisté v ostatních zemích evropského kontinentu působící v orchestrech.....	39
1.6 Čeští kontrabasisté v orchestrech Spojených států amerických.....	40
1.7 Čeští kontrabasisté v Ukrajinských orchestrech.....	41
1.8 Čeští kontrabasisté v Ruských orchestrech.....	41
1.9 Čeští kontrabasisté v ostatních zemí světa.....	42
2. Rozhovory s kontrabasisty, kteří působí nebo působili v zahraničních orchestrech.....	43
2.1 Shrnutí rozhovorů s Českými kontrabasisty působících v zahraničí.....	63
Závěr.....	66
Seznam použité literatury.....	67
Seznam použitých pramenů.....	68
Přílohy.....	69

Seznam Příloh

Příloha č. 1 – Petr popelka

Příloha č. 2 – Petr Černý

Příloha č. 3 – Setkání třídy Františka Pošty při jeho 70 narozeninách

Příloha č. 4 – Rudolf Kroupa

Příloha č. 5 – Štěpán Kratochvíl

Příloha č. 6 – Radovan Heč

Příloha č.7 – Filip Waldmann

Příloha č.8 – Jiří Rohan

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá českými kontrabasisty, kteří působí nebo v minulosti působili v zahraničních orchestrech. Autor ve své práci vychází ze současného geopolitického státního uspořádání České republiky a zabývá se pouze kontrabasisty, kteří se narodili na jejím území v časovém rozmezí od poloviny osmnáctého století po současnost. Cílem práce je vytvořit ucelený přehled většiny těchto osobností a zjistit údaje o jejich životě a působení. Dále budou zjištěny, na základě jejich biografických údajů a rozhovorů s žijícími kontrabasisty, jejich pohnutky k práci v zahraničí, charakteristiky jejich orchestrů a jejich postřehy ze hry v zahraničních orchestrech. Někteří z těchto kontrabasistů působili v zahraničních orchestrech po celou svou profesní kariéru, jiní zase kratší dobu. Byli a jsou to mnohdy nejenom významní kontrabasiisté, pedagogové, skladatelé či dirigenti, ale také propagátoři české hudby v zahraničí. Vytvořením seznamu kontrabasistů autor zamýšlí zpřehlednit danou problematiku, umožnit její další zkoumání a zpřístupnit ji všem, které toto téma zajímá. Toto téma práce si autor vybral z toho důvodu, že je sám také kontrabasistou a velice ho zajímá daná problematika. Téma této práce je důležité pro badatele, případné uchazeče o zaměstnání v zahraničních orchestrech a kontrabasisty, jež se o toto téma zajímají. Téma této práce dosud nebylo zpracováno.

1. Čeští kontrabasisté, kteří působili nebo v současnosti působí v zahraničních orchestrech.

V následující kapitole uvádí autor soupis kontrabasistů řazených podle abecedního pořadí kvůli přehlednosti. Používá k tomu metodu sekundární analýzy pramenů a literatury. Autor zpracovává jejich umělecké životopisné údaje. Celkový počet těchto kontrabasistů je 53. Skutečný počet Čechů kontrabasistů, kteří působili v zahraničních orchestrech, může být vyšší, jelikož autor nezahrnul ty, jež působili v zahraničí krátkodobě nebo ty, jejichž působnost v zahraničních orchestrech se nedala potvrdit. Dále autor nezahrnul kontrabasisty, kteří se narodili mimo území České republiky z hlediska dnešního geopolitického uspořádání státu, ale měli České předky.

1.1 Soupis Českých kontrabasistů, kteří působili nebo v současnosti působí v zahraničních orchestrech

Abert, Johan Josef

Tento český kontrabasista se narodil 20. září 1832 v Kochovicích u Litoměřic a zemřel 1. dubna 1915 ve Stuttgartu. V mládí byl vokalistou u řádu augustiniánů v České Lípě. Věnoval se také hře na housle. Roku 1846 se dostal na Pražskou konzervatoř, kde nastoupil do kontrabasové třídy Josefa Hraběte. Vedle studia kontrabasu se věnoval skladbě u Bedřicha Kittla a Václava Tomáška. U Josefa Hraběte absolvoval v roce 1852. Rok po absolvování Pražské konzervatoře se stal kontrabasistou ve Stuttgartské dvorní kapele. V letech 1869 až 1888 zde působil jako kapelník. Uplatnil se nejen jako kontrabasista, dirigent ale také jako skladatel.¹

Balek, Vladislav

Narodil se 27. července 1928. Studoval Pražskou konzervatoř u Františka Pošty, u kterého absolvoval roku 1964. Během studií byl členem Armádního uměleckého souboru Víta Nejedlého v Praze. V letech 1968 až 1971 byl prvním kontrabasistou

¹ ABERT, Hermann. *Johann Josef Abert: Sein Leben und seine Werke*. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1916.

divadelního orchestru v Sarajevu. Od roku 1972 působil jako kontrabasista v Orchestru sinfonika Brasilia v Brazílii, kde také sólově vystupoval. V roce 1974 provedl koncert Georga Friedricha Händela a následující rok koncert Sergeje Kusevického. Brazilský skladatel José Siqueira napsal skladbu Concertino pro kontrabas, kterou mu osobně věnoval. V roce 1978 se vrátil do Prahy, kde byl od téhož roku členem Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK.²

Bech, Václav

Václav Bech se narodil 23. října 1877 v Lounkách okres Litoměřice a zemřel 7. prosince 1939 v Brně. Studoval na Pražské konzervatoři u profesora Františka Černého v letech 1891 až 1897. Působil krátce od roku 1900 ve Štýrském Hradci jako koncertní mistr a v České filharmonii. Roku 1902 působil ve Varšavské filharmonii a vyučoval na tamější škole Towarzystwa muzycznego a to až do roku 1905. Od roku 1906 se stal koncertním mistrem Carské opery v Petrohradě, kde také působil jako pedagog na konzervatoři. V Rusku působil až do roku 1914. Po vypuknutí války se nemohl vrátit do Ruska, zastihla ho na dovolené v Čechách. Proto zůstal v rodné zemi. Po válce byl krátce členem Národního divadla v Praze a od roku 1919 koncertním mistrem Národního divadla v Brně. Dále se věnoval pedagogické činnosti na konzervatoři v Brně až do své smrti roku 1939. Vychoval mnoho vynikajících kontrabasistů. Z dob jeho působení v Petrohradě to byli Sergej Bujanovskij, Petr Vejnblat, Michajl Kravčenko, Favij Kusevickij, Michael Krasnopolskij. Pod jeho pedagogickým vedením na konzervatoři to byli zejména Julius Ventruba, František Červinka a Jindřich Charvát. Vydal Technické studie pro kontrabas, Technicko-praktickou školu pro kontrabas, úpravu Mozartova fagotového koncertu in B pro kontrabas, Fantasii na Čajkovského Evžena Oněgina pro kontrabas a Humoresku.³

² GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994. s.12.

³ ŠTĚDRŮN, Bohumír, Zdenko NOVÁČEK a Gracian ČERNUŠÁK, ed. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963.

Cortés Schubert, Filip

Filip Cortés Schubert se narodil v Praze v roce 1966. Od svých šesti let hrál na violoncello u profesora Mirko Škampy. Ve čtrnácti letech přešel na kontrabas. Od roku 1981 studoval na Pražské konzervatoři u profesora Zdeňka Bendy. Své vzdělání si následně rozšířil v Torontu u Thomase Monohana, Joela Quarringtona a zakončil ho u profesora Ludwiga Streichera na Musikhochschule ve Vídni. V roce 1987 úspěšně absolvoval konkurz na pozici Zástupce vedoucího kontrabasové skupiny v Orchestru Antona Brucknera v Linci a je zde zaměstnán i v současnosti. Spolupracoval jako substitut s Vídeňskou filharmonií. Věnuje se komorní a barokní hudbě a spolupracuje s Pražským barokním souborem, který založil člen České filharmonie Vojtěch Jouza v roce 1982.⁴

Černý, František

František Černý se narodil 23. ledna 1861 v Pardubicích a zemřel 3. září 1940 v Praze. Byl význačný český kontrabasista a hudební skladatel. Vystudoval Pražskou konzervatoř v roce 1882. Ve studiích pokračoval od 1. května 1883 v Paříži na Conservatoire de Paris u V. F. Verimsta. Po absolutoriu byl kontrabasistou v orchestru Colonne-Lamoureux, kde byl pět let. Poté působil jeden rok v Londýně. V roce 1890 se vrátil do Prahy a byl jmenován prvním kontrabasistou orchestru Národního divadla v Praze, kde působil až do roku 1901. Od 6. června 1901 se stal profesorem na Pražské konzervatoři, kde setrval až do odchodu do důchodu v roce 1931. Během své pedagogické činnosti na Pražské konzervatoři vychoval spoustu vynikajících kontrabasistů, mezi které patřili František Hubička, Oldřich Šorejs nebo také Josef Císař.⁵

Černý, Petr

Petr Černý se narodil v roce 1958 v Brně a od svého druhého roku vyrůstal v Mariánských Lázních, kde se od svých sedmi let učil hře na housle. V patnácti

⁴ Rozhovor s Filipem Cortésem Schubertem 6. dubna 2020

⁵ KMENT, Jan. *Nejhlubší z rodu smyčců: dějiny a literatura kontrabasu*. Praha: Supraphon, 1988., s.94

letech se začal věnovat hře na kontrabas a započal šestileté studium na konzervatoři v Plzni. Od roku 1976 vypomáhal v Plzeňském operetním divadle, následující dva roky působil na půl úvazku v Plzeňské opeře, kde sbíral první zkušenosti v ryze operním orchestru. Paralelně hrál na basovou kytaru v Richtrově tanečním orchestru. V roce 1979 začal studovat na pražské AMU u profesora Bendy a paralelně také hru na basovou kytaru na lidové konzervatoři u Vladimíra Hory. V tomto samém roce vypomáhal ve filmovém orchestru FISYO. Od roku 1981 pokračoval ve svém studiu na mnichovské Musikhochschule a v sezóně 1982 až 1983 hrál na pevný úvazek v Orchestru mnichovské opery. Od roku 1983 působí v Bádenském státním divadle v Karlsruhe jako Zástupce vedoucího skupiny. Podílel se na četných projektech komorní hudby, účastnil se zahraničních turné s mnichovským, stuttgartským a heilbronnským komorním orchestrem. Působil od roku 1994 v jazzovém kvartetu Opera Swing Quartet. S tímto tělesem absolvoval četné koncerty v Německu, celé Evropě, Japonsku a Indii.⁶

Gabriel, Ferdinand

Dne 14. září 1916 se v Kolovči u Domažlic narodil Ferdinand Gabriel. Jeho otec byl amatérský hudebník. Ferdinand Gabriel navštěvoval v letech 1930 až 1932 Vojenskou hudební školu v Praze. Poté byl přidělen k vojenské hudbě v Brně, kde současně navštěvoval Hudební učiliště Brněnské besedy u Viléma Blažka. V roce 1939 byl na základě konkurzu přijat do Orchestru Bratislavského rozhlasu jako Vedoucí skupiny kontrabasů, kde účinkoval až do roku 1949. Současně studoval Státní konzervatoř v Bratislavě jako žák Františka Babuška a B. Šťastného. Absolvoval v roce 1944. Ferdinand Gabriel byl členem Bratislavského komorního orchestru, který vznikl roku 1940 převážně z členů rozhlasu pod vedením dirigenta Františka Babuška. Od ledna 1948 do roku 1974 působil jako externí pedagog hry na kontrabas na Bratislavské konzervatoři a současně se stal od roku 1949 Vedoucím skupiny kontrabasů Slovenské filharmonie. Od roku 1956 učil na Vysoké škole hudebního umění v Bratislavě. Vychoval spoustu znamenitých kontrabasistů. Jeho absolventi na konzervatoři byli: Václav Lísa, Zdeněk Eliška, Ferdinand Lipa, Jan Šoka, Ladislav Bafnec, Karol Drho, Tibor Petrek, Pavol Profant, Ľudovít Farkaš,

⁶ Rozhovor s Petrem Černým 8. 6. 2020

Ladislav Senický a Juraj Schöffler. Na VŠMU u něho absolvovali: Jaroslav Oboda, Karol Illek, Pavol Profant, Rostislav Zatloukal a další.

Jako sólista a komorní hráč vystupoval v rozhlasových vysíláních a na koncertních podiích. Z koncertní literatury pro kontrabas provedl několikrát koncert Sergeje Kusevického, Concertino D. Práška, Valčíkové momenty Karla Trautsche, A. Simonettiho Madrigal a Benátský karneval, Františka Simandla Nocturno a Františka Černého Dumku. Sám také zkomponoval pro kontrabas Polku na staré české melodie, „Basa tvrdí muziku“ a instruktivní skladbu Bagatela.⁷

Geissel, Jan

Narodil se 19. května 1859 v Pardubicích a zemřel v roce 1919 ve Štrasburku. Od roku 1873 studoval na Pražské konzervatoři. Byl studentem profesora Josefa Sládka a později jeho bratra Vendelína Sládka a to od roku 1876 až do absolutoria v roce 1879. Velkou část svého života působil jako člen kontrabasové skupiny Orchestru opery ve Štrasburku a také jako profesor na tamější konzervatoři v letech 1889 až 1919. Vedle kontrabasu se věnoval také skladatelské činnosti. Z jeho obsáhlé tvorby pro kontrabas stojí za zmínku Píseň beze slov, Romance, Nocturno, Koncertní fantazie s orchestrem, Tři koncertní etudy, Tři sólové skladby, Uherská fantazie, Idylka „Babička sní“ pro kontrabas s doprovodem citery nebo smyčcového kvintetu, Koncertní kus, Koncert A dur s orchestrem, Tři přednesové skladby „Lístek do památníku“, „Ukolébavka“ a „Andante cantabile“, Elegii a Koncertní Ländler.⁸

Geister, Václav

Byl českým kontrabasistou, který působil v letech 1877 až 1900 ve Velkém divadle v Moskvě.⁹

⁷ ČÍŽIK, Vladimír. *Slovenskí koncertní umělci*. Bratislava: SHF, 1976., s.139.

⁸ WARNECKE, Friedrich. *Der Kontrabass: seine Geschichte und seine Zukunft*. Hamburg, 1909.

⁹ DOBROCHOTOV, Boris Vladimírovič. *Istoria i metodika kontrabasa*. Moskva, 1974.

Grams, Antonín

Antonín Grams byl český violonista a kontrabasista. Narodil se 29. října 1752 v Markvarticích u Litoměřic, zemřel ve Vídni roku 1823. Základní hudební vzdělání mu poskytli jeho rodiče. Jeho otec se věnoval hře na housle a jeho matka zpěvu. V osmi letech přesídlil s rodiči do Vřeclavi v Polsku. Navštěvoval zde seminář a uplatnil se jako zpěvák. Později studoval v Praze filozofii na Karlově univerzitě, kde absolvoval roku 1774. Zároveň během studia filosofie navštěvoval hru na violon u Josefa Nattera. Stal se členem Loretánské kapely knížete Lobkovice. V roce 1784 působil krátce v Salzburgu, a poté se roku 1785 opět vrátil do Prahy. V letech 1795 až 1797 byl ředitelem Vlasteneckého divadla v Praze. Po roce 1801 se odstěhoval do Vídně.¹⁰ V letech 1810 až 1815 působil v Eisenstadtu, kde byl kontrabasistou kapely. Vystupoval často i sólově ve Vídni a měl možnost potkat se s Amadeem Mozartem a Josephem Haydnem. Patří mezi významné violonisty vídeňského okruhu druhé poloviny 18. století.¹¹

Heč, Radovan

Radovan Heč se narodil v Praze v roce 1974. Studoval na Pražské konzervatoři u Zdeňka Bendy a Květoslava Borovičky. Dále studoval na Hudební akademii múzických umění u profesora Jiřího Hudce. V roce 1993 absolvoval mistrovský kurz komorní hudby Pražské Mozartovy akademie na zámku Dobříš u Maurice Bourgeho, Borise Pergamenschikowa, Sandora Vegha, Radovana Vlatkoviče a dalších. V roce 1998 byl laureátem soutěže na Mezinárodní kontrabasové soutěži v Brně. Roku 1999 obdržel cenu v Mezinárodní soutěži v Markneukirchenu. V letech 1996 až 2008 byl Radovan Heč členem komorního souboru České noneto. V letech 2003 až 2004 byl členem Symfonického orchestru českého rozhlasu. Dále působil během let 2003 až 2007 v Pražském komorním orchestru. V roce 2007 se stal Vedoucím kontrabasů v Českém národním symfonickém orchestru. Od roku 2008 je členem Qatar Philharmonic Orchestra.¹²

¹⁰ DLABAČ, Bohumír Jan. *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien*. Prag: Stände Böhmens, 1815.,s.490.

¹¹ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.52

¹² Rozhovor s Radovanem Hečem 7. dubna 2020

Holfeld, Friedrich

Narodil se roku 1738 ve Šluknově a zemřel 22. srpna 1807 ve Vídni. Provozoval sólovou hru na violon v Praze. Koncertoval také v Holandsku. Od roku 1765 se stal členem Velké opery v Paříži. V letech 1775 až 1797 působil opět v Praze. V roce 1797 přijal místo kontrabasisty ve Dvorní kapele ve Vídni.¹³

Houdek, Josef

Významným kontrabasistou byl Josef Houdek. Narodil se 8. března 1881 v Nové Včelnici v okrese Jindřichův Hradec. Zemřel 10. května 1944 ve Spojených státech amerických. Byl nejenom kontrabasistou, ale i sbormistrem a skladatelem. Studoval na Vídeňské konzervatoři u profesora Františka Simandla v letech 1900 až 1905. Současně se studiem dirigoval sbor Tovačovský. Krátce působil ve Vídni. Později, v roce 1906, přijal nabídku stát se profesorem kontrabasové hry na konzervatoři v Aténách. V letech 1909 až 1913 působil jako kontrabasista v Mnichově. V roce 1914 se stal členem Chicagské filharmonie v USA. Roku 1921 se zde stal Zástupcem vedoucího kontrabasové skupiny a setrval na tomto funkčním místě až do roku 1944. V té době vedl kontrabasovou skupinu Chicagské filharmonie jeho rodák z Čech Václav Jiskra.

Byl členem hudební instituce Ravinie. Vedl český dělnický hudební spolek Lyra. S tímto spolkem uvedl roku 1931 Smetanovu *Mou vlast*. Vyučoval Chicagské hudební škole a často vystupoval sólově. Posledním jeho vystoupením byl sólovým recitál v Kimball Hall v Chicagu v roce 1944.¹⁴

O jeho smrti 10. května 1944 se zmiňují noviny Chicago Sun.

„Josef Houdek, 62letý hráč na basovou violu, člen Chicagského symfonického orchestru po 32 let, byl včera zachycen a usmrcen vlakem dráhy Burlington and Quincy Westbound Zephyr, když krácel podél trati asi 500 metrů od stanice Delaplaine, blízko svého domova v Riverside. Policie uvedla, že uslyšel příliš pozdě projíždějící vlak, aby uskočil. Jeho tělo bylo vláčeno více než 30 metrů. Houdek,

¹³ DLABAČ, Bohumír Jan. *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien*. Prag: Stände Böhmens, 1815.,s.650.

¹⁴ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.65

který žil v čísle 292 na Olmsteadské ulici hrál ještě před měsícem sólo v Kimball Hall, což je pro každého kontrabasistu vzácná událost.

Chicago Daily Tribune oznamuje, že rozloučení se koná ve smutečním domě na čísle 44 v Burlingtonské ulici odkud budou ostatky uloženy, za asistence milované manželky Marie a syna Jana, do kaple Českého národního hřbitova. "¹⁵

Hrdlík, Miloslav

Miloslav Hrdlík se narodil v Praze. Studoval na Pražské konzervatoři u profesora Františka Pošty. Do roku 1968 byl Miloslav Hrdlík Vedoucím kontrabasové skupiny Symfonického orchestru Pražského rozhlasu a sólistou Československého komorního orchestru. V roce 1968 krátce působil jako Zástupce vedoucího kontrabasové skupiny v Aarhus Symphony Orchestra v Dánsku. Poté se v roce 1969 stal členem New Orleans Symphony orchestra v USA¹⁶. V letech 1991 až 2003 byl členem Louisiana Philharmonic Orchestra.

Hrdlík vynalezl a nechal si patentovat smyčec se specifickou žabkou, která je o něco nižší než u německého typu smyčce a kombinuje tím vlastnosti německého a francouzského typu smyčců. V patentovém spisu je popsán tento smyčec takto: „Předmětem vynálezu je smyčec pro kontrabas, jehož žabka umožňuje lepší technickou a tónovou hru na kontrabas tím, že žíně jsou uloženy rovnoběžně s přímkou procházejícími koncovými body prutu. Výhody smyčce podle vynálezu spočívají v tom, že těžiště smyčce se přesune do středu smyčce, jímž získává smyčec dobré pruživé vlastnosti u žabky i u špičky. Důležitý smyk détaché lze nyní provádět velmi dobře ve všech částech smyčce. Zrovna tak spiccato je nyní lépe hratelné a ovladatelné.“¹⁷ Od roku 1971 používal kontrabasovou kalafunu vlastní receptury, která mu umožňovala dobrý kontakt žíní v širokém rozmezí teplot. Hrál na nástroj od italského nástrojaře z 18. století Fillipa Brandilioniho z Brescie. Miloslav Hrdlík vydal množství sólových desek s Pražským komorním orchestrem a Komorním orchestrem Pražského rozhlasu.¹⁸

¹⁵ *Chicago Sun*. Chicago, **1944**(35).

¹⁶ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.67

¹⁷Patentový úřad [online]. [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://isdv.upv.cz/doc/FullFiles/Patents/FullDocuments/124/124976.pdf>

¹⁸*Salvator giardina* [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <http://www.salvatorgiardina.com/artists.html>

Janouš, Vojtěch

Vojtěch Janouš se narodil 6. ledna 1808 v Praze. Zemřel 29. listopadu 1862 ve Vídni. Studoval Pražskou konzervatoř ve třídě Václava Househo a absolvoval roku 1828. Poté dostal místo kontrabasisty ve Dvorním divadle ve Vídni. Později, v roce 1856, byl členem Dvorní kapely ve Vídni. Působil jako pedagog na Vídeňské konzervatoři a také skládal pro kontrabas.¹⁹

Jiskra, Václav

Václav Jiskra se narodil 8. srpna 1881 v obci Žinkovy u Plzně. Zemřel 18. prosince 1962 v Chicagu USA. Studoval nejprve nižší gymnázium v Plzni a později se proti vůli svého otce zapsal na Pražskou konzervatoř do třídy Vendelína Sládka. Pražskou konzervatoř navštěvoval v letech 1897 až 1900. Po smrti prof. Vendelína Sládka dokončil studia soukromě na konzervatoři ve Vídni u Františka Simandla. Během studií se musel živit sám, a proto působil současně ve Vídeňské vojenské kapele. Po absolutoriu roku 1902 se stal členem Pittsburghské filharmonie, kde působil jako kontrabasista v letech 1904 až 1908. Následně získal místo Vedoucího kontrabasové skupiny Symfonického orchestru v Chicagu kde na své pozici setrval až do roku 1941. Spolu s Josefem Houdkem byl zakládajícím členem Uměleckého klubu v Chicagu a podporoval českou komorní hudbu v Americe.²⁰ Vystupoval často sólově i komorně a pro svou virtuositu dostal v Americe přezdívku "Kubelík na basu". Věnoval se také pedagogické činnosti na tamější universitě a vychoval mnoho výborných hráčů.²¹

¹⁹ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabassistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.71

²⁰ KMENT, Jan. *Nejhlubší z rodu smyčců: dějiny a literatura kontrabasu*. Praha: Supraphon, 1988., s.104

²¹ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabassistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.73

Kratochvíl, Štěpán

Štěpán Kratochvíl se narodil v Praze. V letech 1989 až 1995 studoval na Pražské konzervatoři hru na kontrabas ve třídě profesora Václava Fuky. Po absolutoriu dále studoval na Vysoké umělecké škole v Berlíně u Reinera Zepperitze, kde absolvoval v roce 1997. Dále do roku 1999 působil jako stipendista v Mládežnickém orchestru Gustava Mahlera a v letech 2000 až 2002 dostal stipendium Nadace Herberta von Karajana v Orchestru Berlínské filharmonie pod vedením Esko Leineho. V roce 2003 se stal členem kontrabasové skupiny Orchestru Mnichovské filharmonie. Od roku 2006 je členem Festivalového orchestru v Lucernu. Věnuje se také komorní hře a spolupracuje s členy Berlínské, Mnichovské a České filharmonie jako jsou Lorenz Nasturica, Wilfried Strehle, Wenzel Fuchs, Bence Bogányi, Jana Boušková. Vystupuje rovněž se českými soubory jako jsou Clarinet Factory a Epoque Quartetem.²²

Kroupa, Rudolf

Rudolf Kroupa studoval na Brněnské konzervatoři u profesora Františka Červinky. Od sedmdesátých let hrál jako první kontrabasista v Riu de Janeiru a to v Orchestru Sinfonica Brasileira. V tomto orchestru působil až do roku 2016. Vedle kontrabasu se věnoval soukromě pedagogické činnosti a vychoval mnoho kontrabasistů. Na začátku března 2018 Rudolf Kroupa zemřel. Pohřeb se konal 5. března v 16 hodin v Parque da Colina v Niterói.²³

Kuchyňka, František

František Kuchyňka byl mladším bratrem Vojtěcha Kuchyňky, který se stal také významným kontrabasistou. Narodil se v Novém Strašecí 15. prosince 1879 a zemřel v Los Angeles ve státě Kalifornie 7. srpna 1971. Absolvoval Pražskou konzervatoř u profesora Vendelína Sládka v roce 1900. V letech 1901 až 1906 působil v orchestru Národního divadla v Praze a zastával zde místo Zástupce koncertního mistra skupiny kontrabasů. Po odjezdu do USA v roce 1906 působil jako člen Pittsburského symfonického orchestru. Poté se stal sólokontrabasistou

²² Rozhovor se Štěpánem Kratochvílem 28. 4. 2020

²³ [online]. [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://ar-ar.facebook.com/orquestrasinfonicabrasileira/posts/1528435627204796/>

v Newyorském symfonickém orchestru. V letech 1913 až 1937 působil jako Vedoucí skupiny kontrabasů v Minneapoliském symfonickém orchestru. Za svého působení v Minneapolis vyučoval na MacPhailově hudební škole a na Hudební fakultě univerzity v Minnesotě. František Kuchyňka byl také od roku 1940 studiovým hráčem u filmové společnosti Metro Goldwyn Mayer v Hollywoodu a zároveň Vedoucím kontrabasové skupiny v Orchestru filharmonie v Los Angeles.²⁴

Láska, Gustav

Gustav Láska se narodil v rodině obchodníka v Praze 23. srpna 1847 a zemřel 16. října 1928 ve Schwerinu. Byl českým kontrabasistou, hudebním skladatelem, dirigentem a varhaníkem. V letech 1861 až 1867 studoval na Pražské konzervatoři hru na kontrabas ve třídě Josefa Hraběte. Po absolvování konzervatoře podnikl koncertní turné po Rakousko-Uhersku jako virtuóz na kontrabas. V roce 1868 se stal členem kontrabasové skupiny v Orchestru opery v Kasselu, kde také příležitostně dirigoval. V roce 1870 se ucházel o místo profesora na Pražské konzervatoři, kde krátce vyučoval, ale nebyl jmenován profesorem. V roce 1872 působil jako dirigent dvorní kapely v Sondershausenu. Do roku 1878 působil jako operní dirigent v divadlech v Göttingenu, Halberstadtu, Eislebenu a Berlíně. Od roku 1878 až do své smrti byl kontrabasistou Dvorního operního orchestru velkovévodství Mecklenburg-Schwerin. Vedle hraní v orchestru, sólové koncertní činnosti a dirigování působil také jako pedagog a skladatel hudby. Napsal Školu hry na kontrabas ale i symfonie, sborová skladby a jednu operu. V roce 1926 přenechal své dílo státní knihovně Mecklenburg – Vorpommern. Získal mnohá ocenění za svou koncertní a pedagogickou činnost např. Medaili za umění a vědu ve Schwerinu.²⁵

Lom, Tomáš

Tomáš Lom se narodil roku 1945 v Praze. Od mládí se věnoval hře na housle. Příjímací zkoušky na Pražskou konzervatoř úspěšně vykonal na housle, nicméně ze zdravotních důvodů přestoupil v prvním ročníku na kontrabas. Absolvoval hru na kontrabas na Pražské konzervatoři u profesora Františka Pošty v roce 1967. Na

²⁴ RECHCI GL JR., Miloslav. *Encyclopedia of Bohemian and Czech-American Biography*. AuthorHouse, 2016. ISBN 1524619876.,s.358

²⁵ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.89

svém absolutoriu v Dvořákově síni Rudolfiny hrál koncert Jana Křtitele Vaňhala E dur a orchestr řídil Jiří Bělohlávek. Po studiích nastoupil do Orchestru hlavního města Prahy FOK. Od roku 1968 působil ve Stuttgartsém rozhlasovém orchestru nejprve jako výpomoc a od 1. ledna 1969 na pozici Zástupce vedoucího kontrabasové skupiny. Na této pozici setrval až do svého penzionování v roce 2002. Do roku 1983 hrál na nástroj českého původu a dále pak na italský nástroj, který vznikl roku 1750 v dílně Ferdinanda Landulfuse. Tomáš Lom se hojně věnuje sólové a komorní hudbě. Spolupracoval s Bachcollegiem ve Stuttgartu. V roce 1969 nahrál koncerty Jana Křtitele Vaňhala E dur a Domenica Dragonettiho A dur se Švábským komorním orchestrem. S Filharmonií Bohuslava Martinů nahrál v roce 1995 koncert D dur a Variace pro kontrabas a orchestr Johanna Josefa Aberta. Pravidelně lektorsky působí a sólově vystupuje na Interpretačních kurzech v Litomyšli.²⁶

Míšek, Adolf

Adolf Míšek se narodil 29. srpna 1875 v Modletíně a zemřel 20. října 1955 v Praze. Hudbě se věnoval o dětství pod vedením svého otce, který ho vyučoval hře na housle. Otec Adolfa Míška byl kapelníkem v Chotěboři. V letech 1890 až 1894 studoval Adolf Míšek konzervatoř ve Vídni u Františka Simandla a po návratu do Čech převzal otcovu kapelu v Chotěboři. V letech 1898 až 1920 byl členem Orchestru dvorní opery ve Vídni. Kontrabasovou skupinu Vídeňské dvorní opery tvořili v té době Rudolf Siebert, Georg Bennesch, Max Dauthage, Rudolf Hrabal, Adolf Míšek, Eduard Madenski, Rudolf Lustig a Franz Moser. Zúčastnil se činnosti vídeňských krajanských spolků. Byl sbormistrem Tovačovského pěveckého sboru a dirigentem Českého akademického orchestru. V letech 1910 až 1914 byl profesorem hry na kontrabas na Nové vídeňské konzervatoři. V letech 1920 až 1934 působil jako člen skupiny kontrabasů v Národním divadle v Praze.²⁷ Míšek se věnoval sólové hře a skladatelské činnosti. Zvláště jeho skladby pro kontrabas jsou neocenitelným přínosem literatury tohoto nástroje. V dnešní době jsou často hrány jeho sonáty A dur op. 5 a e-moll op. 6, které představují technickou náročnost a využívají možnosti a barevnosti kontrabasu jako sólového nástroje.

²⁶ Rozhovor s Tomášem Lomem 22.6. 2020

²⁷ KMENT, Jan. *Nejhlubší z rodu smyčců: dějiny a literatura kontrabasu*. Praha: Supraphon, 1988.

Moissl, Adolf

Byl kontrabasistou českého původu, který žil v letech 1836 až 1908. V roce 1852 nastoupil na Pražskou konzervatoř do kontrabasové třídy Josefa Hraběte. Po absolutoriu v roce 1858 působil jako první kontrabasista Herzoglichen Nassauischen Hoftheaters ve Wiesbadenu. Z jeho skladatelské činnosti se dochoval Koncertní kus pro kontrabas a orchestr nebo klavír. Další informace o životě a díle Adolfa Moissla se nedochovali nejspíše v důsledku požáru Státního divadla roku 1923, nebo také kvůli leteckým náletům během druhé světové války.²⁸

Netolička, Karel

Karel Netolička se narodil v roce 1925. Studoval na Brněnské konzervatoři a posléze na Janáčkově akademii múzických umění. Po studiu se stal externím pedagogem na Brněnské konzervatoři, kde vyučoval v letech 1952 až 1953. Dále působil, jako kontrabasista, v Orchestru Českého rozhlasu v Praze. Po roce 1969 působil v New Orleans. Později se stal členem Milwaukee Symphony orchestra ve Spojených státech amerických. Sám provedl světovou premiéru Koncertu pro kontrabas a orchestr Jiřího Mindla v Milwaukee dne 11. července 1976.²⁹

Nutzer, Josef

Josef Nutzer byl kontrabasistou českého původu. Narodil se roku 1818. Studoval Pražskou konzervatoř u profesora Václava Househo. Absolvoval Pražskou konzervatoř v roce 1840 a dále působil jako člen divadelního orchestru v Karlsruhe, který se dnes jmenuje Badisches Staatstheater Karlsruhe.³⁰

²⁸ [online]. [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: https://www.mh-freiburg.de/uploads/media/Programm_10_12_15_Schaetze_Druck.pdf

²⁹ Rozhovor s Tomášem Lomem 22.6. 2020

³⁰ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.110

Pekárek, Matěj

Tento český kontrabasista se narodil 21. února 1845 v Písku. Zemřel kolem roku 1904. Nejdříve se hudebně vzdělával u Františka Gregory. Později nastoupil na Pražskou konzervatoř do třídy Josefa Hraběte, kde studoval v letech 1864 až 1870. Po studiích působil chvíli v Salzburku. Poté dostal nabídku na místo pedagoga kontrabasu v Kijevě. Krátce působil v Carské opeře v Moskvě. V letech 1876 až 1902 byl profesorem na Královské hudební škole ve Würzburgu a kontrabasistou tamější Hofkapelle. Mezi jeho žáky patří mnoho vynikajících kontrabasistů, kteří se uplatnili v orchestrech po celém Německu. Mezi ně patří Hans Wolf a Hermann Albert, kteří byli členy orchestru ve Stuttgartu. Dále pak Dominik Heinrich, který byl sólobasistou v Hamburku a Hans Stolz v Městském orchestru Elberfeld. Vychoval také svého nástupce Heinricha Brünnera.³¹

Piáček, Jindřich

Jindřich Piáček se narodil 21. listopadu 1908 v Malenovicích u Zlína. A zemřel v roce 1999 v Bratislavě. V mládí studoval pedagogickou školu v Kroměříži. Byl studentem Brněnské konzervatoře. Absolvoval v roce 1937 u profesora Rudolfa Tuláčka koncertem A dur Domenica Dragonettiho. Od roku 1945 působil v Bratislavské Slovenské filharmonii a později v rozhlasovém orchestru. V letech 1946 až 1947 působil i pedagogicky na Bratislavské konzervatoři. Věnoval se sólové hře a nahrával pro Bratislavský rozhlas. Vyvinul vlastní prstoklady, s nimiž vypracoval orchestrální studie. Je autorem rukopisu s názvem „Hra flageoletová na základě akustickém“, ve kterém podrobným způsobem rozebírá problematiku flageoletové hry. Z tvorby pro kontrabas stojí za zmínku Koncertní mazurka a Andante grazioso pro kontrabas sólo.

Pirner, Josef

Josef Pirner byl kontrabasistou a pedagogem českého původu. Narodil se roku 1890 ve Starém Plzenci. V letech 1904 až 1909 studoval Pražskou konzervatoř u profesora Františka Černého. Studium byl nucen přerušit z důvodů hmotné nouze

³¹ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.114

a dobrovolně vstoupil do Císařského a královského válečného námořnictva jako Musikmeister. Ke konci války byl členem Československého námořnictva a roku 1918 se vrátil do Čech. Poté přesídlil do Bratislavy, kde se usadil. Vyučoval od roku 1921 na Hudobné škole pre Slovensko, ze které se zformovala později Státní konzervatoř.³² Na Bratislavské konzervatoři vyučoval Josef Pirner až do roku 1939 a byl historicky prvním profesorem kontrabasu na Slovensku. Z jeho studentů jsou nejvýznamnější Jan Martínek, August Hekl, Karol Vragassy, František Bobulek, Břetislav Šťastný a jeho nástupce František Babušek.³³ Je pravděpodobné, že mohl působit jako kontrabasista ve Slovenském národním divadle v Bratislavě.

Popelka, Petr

Petr Popelka se narodil roku 1986 v Praze. Studovat hudbu začal na Pražské konzervatoři u profesora Jiřího Valenty a pokračoval u Bóžo Paradžika na Hochschule für Musik ve Freiburgu. Své první orchestrální zkušenosti nasbíral v Gustav Mahler Jugendorchestru. Ve svých devatenácti letech se stal členem Symfonického orchestru českého rozhlasu. V roce 2009 byl jmenován do Orchestrální akademie Symfonického orchestru Bayrische Rundfunk. Od roku 2010 působí na pozici sólokontrabasisty v saském orchestru Staatskapelle Dresden. Vedle hry na kontrabas a dirigování se věnuje i skladatelské činnosti. V roce 2015 dirigoval premiéru své vlastní skladby Labyrinth of the Heart na festivalu v Mödlingu. Účastnil se soutěže při Menuhinova festivalu ve švýcarském městě Gstaadu a obdržel cenu Neeme Järviho pro nejlepšího mladého dirigenta, což nejspíše odstartovalo jeho dirigentskou kariéru. V roce 2019 se stal asistentem šéfdirigenta v Orchestru Elbphilharmonie v Hamburku a od roku 2020 se sám stal šéfdirigentem Orchestru Norského rozhlasu.³⁴

³² *Výročná zpráva za školský rok 1932 až 1933: Hudobná škola pre Slovensko v Bratislave, Bratislava: Slovenská pedagogická knižnica, 1933.*

³³ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti.* Kroměříž, 1994.,s.118.

³⁴ Rozhovor s Petrem Popelkou 6. května 2020

Prantl, Jiří

Jiří Prantl se narodil 18. září 1975 v Ústí nad Labem. Své studium započal na Teplické konzervatoři v roce 1988 ve třídě profesora Jana Kmenta. Ve studiu pokračoval na Hudební akademii múzických umění v Praze ve třídě doc. Radomíra Žaluda, u kterého absolvoval roku 2000. Během studia absolvoval zahraniční stáž na Utrechtské škole umění v Dánsku u profesora Thomase Braendstrupa. Po studiu v Praze absolvoval stáž na Škole umění Toho Gakuen v Tokiu. Absolvoval mistrovské kurzy u Tomáše Loma a Garyho Karra. Od roku 1991 byl členem Orchestru opery v Ústí nad Labem a člen Bendova komorního orchestru. Po absolvování Teplické konzervatoře byl po dobu jednoho roku členem Severočeské filharmonie v Teplicích. Během studií v Praze spolupracoval se Symfonickým orchestrem hlavního města Prahy FOK, Pražským královským smyčcovým orchestrem, Bergovým komorním orchestrem a Solisti di Praga. V roce 1998 až 1999 spolupracoval také se Stamicovo kvartetem. Následně vykonal úspěšně konkurz do Komorního orchestru Chamber Orchestra of Merida v Mexiku na pozici Prvního kontrabasisty. Vyučoval hru na kontrabas na Instituto de Cultura de Yucatán.³⁵

Rambousek, Josef

Josef Rambousek byl kontrabasistou a pedagogem, který se narodil 16. listopadu 1845 v Mníšku a zemřel 10. března 1901 v Moskvě. Nastoupil na Pražskou konzervatoř v roce 1861 a absolvoval roku 1867 ve třídě profesora Josefa Hraběte. Po studiích odcestoval do Itálie, kde hrál v lázeňském orchestru na Lidu. Později působil ve Stuttgartu a v Göteborgu. Jeho konečným působištěm se stala v roce 1882 Moskva, kde hrál jako člen kontrabasové skupiny v Orchestru carské opery. V roce 1897 se zde stal prvním kontrabasistou. V letech 1883 až 1901 byl učitelem na Hudební škole Moskevské filharmonické společnosti a od roku 1899 také profesorem na Moskevské konzervatoři. K jeho žákům patřili Sergej Kusevickij, D. A. Šmuklovskij, J. S. Tezavrovskij a další.³⁶

³⁵ [online]. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <http://www.geocities.ws/prantlj/kdojsem.html>

³⁶ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.124.

Rohan, Jiří

Jiří Rohan je českým kontrabasistou, který studoval na Pražské konzervatoři u profesora Františka Pošty. Později absolvoval Hudební akademii múzických umění u profesora Jiřího Hudce a to v roce 1993. Už během studií se stal stážistou v České filharmonii. Při jeho pražském působení se věnoval také komorní hudbě a spolupracoval Josefem Vlachem a s Josefem Sukem. Po studiích přesídlil do Japonska, kde působí dodnes. Založil v Tokiu svůj vlastní komorní orchestr a kvintet. Vedle hry na kontrabas se věnuje produkční činnosti a managementu v oblasti kulturních vztahů mezi Japonskem a Českou republikou. Založil také vlastní nahrávací studio. Od roku 2010 se v Japonsku věnuje sólové a pedagogické činnosti.³⁷

Rössler, František Antonín

Mezi české kontrabasisty, kteří působili v zahraničních orchestrech, bychom mohli zařadit také známého skladatele Františka Antonína Rösslera též zvaného Antonio Rosetti. Narodil se v roce 1746 v Mimoni a zemřel 30. června 1792 v Ludwigslustu. Už v sedmi letech ho rodiče dali na studium teologie do semináře k jezuitům v Praze. Roku 1765 byl vysvěcen na kněze. Duchovního povolání později nechal a věnoval se hudbě. Je patrné z účtů Arnošta z Ottingen-Wallersteinu, že nastoupil do dvorní kapely ve Wallersteinu v roce 1773 jako kontrabasista. V roce 1785 se stal kapelníkem. V roce 1789 z Wallersteinu odešel a přijal místo dvorního kapelníka na zámku v Ludwigslustu. Je zajímavé, že pro skladby pro kontrabas nepsal nebo se nedochovali. Jeho skladatelský styl v klasickém slohu ho proslavil už v jeho době. Složil kolem 50 symfonií, koncerty pro lesní roh, koncerty pro fagot, koncerty pro hoboj a další nástroje. Psal i vokální hudbu jakými jsou kantáty a mše.³⁸

Roth, Josef

Josef Roth se narodil 27. července 1903 ve Dvorech u Karlových Varů a zemřel roku 1972 v Bratislavě. Nejdříve hrál na violoncello a později přešel na kontrabas. Studoval na Hudební akademii v Lipsku v letech 1918 až 1922. Od roku 1939 působil v Orchestru Bratislavského rozhlasu na pozici Vedoucího kontrabasové

³⁷ Rozhovor s Jiřím Rohanem 3. 4. 2020

³⁸ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.126

skupiny. Vedle hraní v orchestru se věnoval také pedagogické činnosti. Vyučoval na Bratislavské konzervatoři od roku 1955 až do své smrti. Vychoval mnoho kontrabasistů a z jeho absolventů to jsou Rudolf Macháček, Antonín Veselý, Ivan Lieskovský, Karol Šározy, Milan Sagát a Karol Blatný.³⁹

Sacher, František

František Sacher se narodil v Čechách roku 1812. V roce 1828 nastoupil na Pražskou konzervatoř do třídy profesora Václava Househo a absolvoval u něho spolu s Augustinem Skerlem, Václavem Dlaskem, Antonínem Marešem roku 1834. Po studiích nastoupil na místo Vedoucího kontrabasisty Orchestru opery ve Frankfurtu nad Mohanem. Vedle hry v orchestru se věnoval skladatelské činnosti. Z jeho tvorby pro kontrabas to jsou Variace pro kontrabas a klavír.⁴⁰

Simandl, František

František Simandl se narodil 1. srpna 1840 v Blatné a zemřel 13. prosince 1912 ve Vídni. Otec Františka byl amatérským muzikantem a vedl ho od malička k hudbě. V letech 1854 až 1860 studoval na Pražské konzervatoři u Josefa Hraběte kontrabas a u Josefa Pavlise pozoun. Absolvoval nejenom ze hry na kontrabas, ale i z vojenského kapelnictví. Po studiu nejprve sloužil i vojenské hudby 11. pěšího pluku a to celých osm let. Dne 1. září 1869 se dostal na místo prvního kontrabasisty do Orchestru dvorní opery ve Vídni a od roku 1874 byl současně členem Orchestru dvorní kapely. Stal se také předsedou Orchestru Vídeňské opery. Od roku 1876 působil také jako první kontrabasista Orchestru wagnerovských festivalů v Bayreuthu. Vedle četného orchestrálního, komorního a sólového působení, se věnoval pedagogické činnosti na Vídeňské konzervatoři a to v letech 1869 až 1910. Právem ho můžeme považovat za jednu z nejvýraznějších osobností a průkopníka kontrabasové hry své doby. Jeho žák Břetislav Lvovský o něm napsal: *„Někteří koncertní posluchači dávali přednost hře Bottesiniho proto, že používal takzvaného salonního kontrabasu, opatřeného slabými strunami. Simandl však užíval nástroje normální stavby a strun. A přece, dle úsudku znalců, kteří měli*

³⁹ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.127

⁴⁰ WARNECKE, Friedrich. *Der Kontrabass: seine Geschichte und seine Zukunft*. Hamburg, 1909.

*možnost slyšet oba virtuosity v týchž skladbách, Simandl Bottesiniho předčil v síle a kráse tónu i v báječné technice.*⁴¹ Dalšími jeho žáky byli i Adolf Míšek, Rudolf Volánek, Josef Houdek a další. Z jeho díla určenému pro kontrabas jsou to Koncert G dur, Pět koncertních etud, Divertissement, Fantasie na české národní písně, Concertstück, Nocturno, Scherzo capriccioso, Tarantella, Sarabanda a Gavotta, Andante, Rondo a Fuga pro čtyři kontrabasy a v neposlední řadě jeho kontrabasová škola Neueste methode des Contrabas – Spiels jejíž součástí jsou 30 etud a Gradus ad Parnassum.⁴²

Sládek, Josef

Josef Sládek se narodil 16. října 1847 ve Zlatnících u Prahy a zemřel 9. ledna 1876 ve svém rodišti. Své studium na Pražské konzervatoři zahájil roku 1858 ve třídě Josefa Hraběte. Absolvoval roku 1864 a záhy se stal pak členem Gewandhausorchestru v Lipsku. V roce 1870 se úspěšně ucházel o místo profesora kontrabasu na Pražské konzervatoři. Během šesti let působení na Pražské konzervatoři prošli jeho třídou Bohumil Vojáček, Kamil Šollar, Josef Svoboda, Vojtěch Vlasák a další.⁴³

Sláma, Antonín

Antonín Sláma se narodil 4. května 1803 v Praze a zemřel v roce 1881 ve Vídni. Na Pražskou konzervatoř nastoupil v roce 1815 nejprve do trombonové třídy Františka Weisse. Po roce studia přestoupil do kontrabasové třídy Václava Househo. Po absolutoriu v roce 1822 nastoupil jako trumpetista a trombonista do Orchestru Národního divadla v Praze. Od roku 1824 zastával místo prvního kontrabasisty v Orchestru divadla v Budapešti. V roce 1829 přesídlil do Vídně, kde úspěšně absolvoval konkurz na místo sólokontrabasisty v Orchestru dvorní opery. Záhy se stal také členem Dómské kapely u sv. Štěpána. Antonín Sláma byl historicky prvním učitelem kontrabasové hry na Vídeňské konzervatoři. Vyučoval zde v letech 1851 až 1865 a během jeho působení vychoval mnoho kontrabasistů,

⁴¹ KMENT, Jan. *Nejhlubší z rodu smyčců: dějiny a literatura kontrabasu*. Praha: Supraphon, 1988.s.88

⁴² GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.137

⁴³ *Český hudební slovník* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6808

jako byli, František Gregora, Franz Braun, Anton Langhammer, Johann Karnet, Franz Gross a další. Napsal Školu hry na kontrabas a 66 Etud pro kontrabas.

Sojka, Bohuslav

Bohuslav Sojka se narodil roku 1922. Studoval na konzervatoři v Kijevě u Otakara Špergla. Od roku 1938 hrál v Orchestru opery T. G. Ševčenka v Kijevě a od roku 1949 se zde stal koncertním mistrem. Věnoval se také pedagogické činnosti a vyučoval na Kijevské konzervatoři. K jeho žákům patří Vladimír Špergl, Jurij Šišov, Valentina Ponomareva a další.⁴⁴

Staněk, Eduard

Eduard Staněk byl českým kontrabasistou, který se narodil kolem roku 1885. Studoval na konzervatoři ve Vídni a od roku 1911 působil ve Stockholmu. Je pravděpodobné, že se zde také, kromě vyučování na Stockholmské konzervatoři, věnoval hře v orchestru nejspíš ve zdejší Královské filharmonii. Byl obdivovatelem kontrabasového virtuosa Giovanniho Bottesiniho a propagoval jeho styl a prstokladový systém. Jeho nejvýznamnějším žákem byl Knut Gullbrandson.⁴⁵

Steinhardt, Václav Vilém

Václav Vilém Steinhardt se narodil 19. května 1819 v Praze a zemřel 19. prosince 1899 ve Stuttgartu. Roku 1834 nastoupil do třídy profesora Václava Househo na Pražskou konzervatoř. Po absolutoriu roku 1840 nastoupil jako kontrabasista do Orchestru dvorní kapely ve Stuttgartu. Vystoupil sólově roku 1842 v sále Platýsu v Praze. Při té příležitosti zahrál Fantasií pro kontrabas, kterou sám složil. Zkomponoval také komické opery „Hero und Leander“ a „Minister und Räuber“.⁴⁶

Storch, Josef Emanuel

Josef Emanuel Storch se narodil v roce 1841 v Semilech a zemřel roku 1877 v Lipsku. Roku 1855 nastoupil na Pražskou konzervatoř do třídy profesora Josefa

⁴⁴ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabassistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.139

⁴⁵ PLANÝAVSKI, Alfred. *Geschichte des Kontrabasses*. Tutzing, 1970.s.188

⁴⁶ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabassistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.143

Hraběte. Po absolutoriu roku 1861 se stal prvním kontrabasistou Orchestru Gewandhaus v Lipsku. Emanuel Storch se v Lipsku stal profesorem na místní konzervatoři. Jeho žákem byli Albert Wolschke, Oswald Schwabe a další. Věnoval se také skladatelské činnosti a psal hlavně pro kontrabas. Napsal 32 Etud, 20 Koncertních etud a 5 velkých etud. Napsal také Koncert A dur pro kontrabas a klavír, Tři kusy pro kontrabas a klavír, Sólo pro kontrabas, Variace pro kontrabas a klavír, Walterovu píseň pro kontrabas a klavír a další.⁴⁷

Svoboda, Josef

Josef Svoboda se narodil v Čechách v roce 1856 a zemřel 1898 v Bělehradě. V letech 1870 až 1876 studoval na Pražské konzervatoři u profesora Josefa Sládka. Věnoval se také skladatelské činnosti. Při jeho absolutoriu v roce 1876 byla provedena jeho Ouvertura pro orchestr. V roce 1883 přesídlil do Bělehradu a vyučoval na místním gymnáziu. V roce 1894 založil v Bělehradě soukromou hudební školu. Hrál na kontrabas a příležitostně dirigoval v Národním divadle v Bělehradě. Mezi jeho studenty patřil také srbský král Alexandr I. Obrenovič. Z jeho díla věnovaná kontrabasu jsou to Dvě concertina, Fantasie na české národní písně, Koncertní fantasie na píseň Krásný sarafán, Koncertní kus a další.⁴⁸

Svoboda, Václav

V letech 1873 až 1879 studoval Václav Svoboda na Pražské konzervatoři v kontrabasové třídě profesora Vendelína Sládka⁴⁹. V roce 1882 se stal členem kontrabasové skupiny v Orchestru velkého divadla v Moskvě. Současně s ním působil v témže orchestru i Josef Rambousek.⁵⁰

⁴⁷ KMENT, Jan. *Nejhlubší z rodu smyčců: dějiny a literatura kontrabasu*. Praha: Supraphon, 1988.s.192

⁴⁸ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabassistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.147

⁴⁹ WARNECKE, Friedrich. *Der Kontrabass: seine Geschichte und seine Zukunft*. Hamburg, 1909.

⁵⁰ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabassistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.147

Šimůnek, Augustin

Augustin Šimůnek se narodil 21. října 1882 v Podhořanech a zemřel 26. srpna 1937 v Novém Smokovci. V útlém věku se vzdělával hrou na housle u učitele Josefa Webra na Vyšehradě. Roku 1898 byl přijat na Pražskou konzervatoř do třídy profesora Františka Černého. Absolvoval roku 1904 koncertem Johanna Josefa Aberta. V roce 1904 vykonal konkurz do Orchestru České filharmonie a zde setrval na pozici Zástupce vedoucího do roku 1907. Následně se stal Prvním kontrabasistou v Orchestru Vinohradského divadla. V roce 1920 se stal Prvním kontrabasistou Orchestru Slovenského národního divadla a zůstal na této pozici až do roku 1937. Už během studia na Pražské konzervatoři se věnoval skladatelské činnosti. Pro kontrabas napsal Uherskou fantasii, kterou sám provedl 18. srpna 1904 na koncertě ve Zbraslavi. Z dalších skladeb to byli Tarantella, Serenáda, Polka, Varice, Valse miniature, Fantasie, Česká polka, Capodistria, Barcarola, Nálada, Píseň beze slov, Lístek do památníku, Zastaveníčko, Idyla a Vzpomínka.⁵¹

Špergl, Otakar

Otakar Špergl se narodil roku 1878 v Berouně a zemřel roku 1953 v Kijevě. Studoval na Pražské konzervatoři v kontrabasové třídě profesora Františka Černého. Od roku 1919 byl prvním kontrabasistou Orchestru Kijevské opery. Na této pozici setrval až do roku 1953. Působil také jako profesor po Bohumilu Vojáčkovi na Kijevské konzervatoři v letech 1934 až 1949. K jeho žákům patří také Bohuslav Sojka. Měl syna Václava, který se narodil v Kijevě a byl také kontrabasistou v Kijevské opeře. Václav Špergl byl v roce 1937 odsouzen k trestu smrti zastřelením.⁵²

Trautsch, Karel

Karel Trautsch se narodil roku 1830 v Čechách a zemřel 1910 v Budapešti. Studoval v letech 1844 až 1849 na Pražské konzervatoři u profesorů Václava Househo a později u Josefa Hraběte. Od roku 1855 působil v Orchestru královské opery v Budapešti a v letech 1888 až 1903 v Orchestru Budapešťské filharmonie.

⁵¹ ČÍŽIK, Vladimír. *Slovenskí koncertní umělci*. Bratislava: SHF, 1976., s.145.

⁵² BORÁK, Mečislav. *Zatajené popravky:zhistorie Velkého: Češi a českoslovenští občané popravení na sovětské Ukrajině*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2014. ISBN 978-80-7510-037-5.s.168

Učil také na Budapeštské Bartókově konzervatoři. Věnoval se skladatelské činnosti. Z jeho skladeb jsou to tyto díla pro kontrabas a klavír: Adagio a Allegro, Adagio a Polonéza, Andante a Allegro, Andante a Maestoso, Andante a Rondo, Barcarola a Rondo, Fantasie, Introdukce, Friska a Finále, Lissan a Friska, Uherská fantasie, Valse brilante, Variace a Rondo.⁵³ Napsal také kontrabasovou Školu. Při odchodu do důchodu v roce 1903 dostal vyznamenání za přínos kultuře od Maďarské vlády.⁵⁴

Tuláček, Rudolf

Rudolf Tuláček se narodil 25. července 1885 v Jičíně a zemřel 17. září v Brně. V roce 1901 nastoupil na Pražskou konzervatoř do třídy profesora Františka Černého. Po absolutoriu v roce 1907 hrál na kontrabas v Orchestru Vinohradského divadla. Po roce 1909 působil jako Prvního kontrabasista v Orchestru opery v Záhřebu. Od roku 1920 působil Orchestru Záhřebské filharmonie, která byla složena ze členů operního orchestru, a současně byl profesorem na tamější Státní múzické akademii, která se dříve jmenovala Královská konzervatoř. V Jugoslávii zůstal do roku 1937 a poté se vrátil do své vlasti. V letech 1937 až 1954 působil jako profesor na Brněnské konzervatoři a současně od roku 1948 také na Janáčkově akademii múzických umění. Vychoval mnoho kontrabasistů, jako jsou Karel Kopřiva, Alois Kříž, Jan Kment, Zdeněk Polster, Ladislav Odstrčil, Evžen Pavlák, Jan Pokorný, Miroslav Švábenský, Eva Budilová-Naňková a další. Vedle své pedagogické práce také skládal pro kontrabas. Napsal Koncert cis-moll, Impromptu, Feuillet d'album, Ukolébavka, Píseň lásky, Valse miniature, Scherzo, Preludium a Úvod k suitě.⁵⁵

Vojáček, Bohumil

Bohumil Vojáček se narodil 10. června 1857 v obci Lubno u Nechanic v okrese Hradec Králové a zemřel roku 1934 v Kijevě. V roce 1870 byl přijat na Pražskou konzervatoř do kontrabasové třídy Josefa Sládka, u kterého absolvoval roku 1876.

⁵³ GAJDOŠ, Miloslav. *SLOVNÍK KONTRABASISTŮ: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti a současnosti*. KROMĚŘÍŽ, 1994., s.156

⁵⁴ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.157

⁵⁵ ŠVESTKA, Marek. *Historie kontrabasové třídy na JAMU v Brně*. Brno, 2011. Diplomová práce. JAMU. Vedoucí práce Miloslav Jelínek.

Do roku 1884 působil v Praze a poté se stal prvním kontrabasistou v Orchestru Velké opery v Kijevě. V roce 1887 se stal profesorem Carské hudebního učiliště v Kijevě, které bylo později přejmenováno na Kijevskou konzervatoř. Bohumil Voják byl zakladatelem kontrabasové hry v Kijevě a vychovával své studenty v duchu Pražské kontrabasové školy. Jeho nástupcem se později stal další odchovanec Pražské konzervatoře Otakar Špergl.⁵⁶

Volánek, Rudolf

Rudolf Volánek se narodil 21. ledna 1860 v obci Žiželice a zemřel 4. ledna 1909 ve Varšavě. Studoval soukromě u profesora Františka Simandla ve Vídni. V roce 1891 stal se prvním kontrabasistou v Orchestru opery a filharmonie ve Varšavě. Byl pedagogem kontrabasu a zastával místo profesora na Varšavské konzervatoři v letech 1903 až 1909. Vedle hry v orchestru a pedagogické činnosti působil také jako sbormistr Varšavského hudebního spolku Česká Beseda.⁵⁷

V Hudebních listech Dalibor je o ně zmíněno:

„Dne 4. ledna 1909 zemřel ve Varšavě Rudolf Volánek, prof. kontrabasu na člen carské opery a filharmonie, bývalý sbormistr tamější České Besedy ve věku 49 let. Zesnulý byl žákem prof. Simandla ve Vídni a dlel ve Varšavě již po dobu 18 roků. Zanechal po sobě vdovu a dvě nezaopatřených dětí, z nichž 12tiletý Jeník jako mnohoslibný talentovaný houslista již se produkoval. Zesnulý byl bratrem řed. hudby p. Rob. Volánka ve Vídni.“⁵⁸

Vraný, Josef

Josef Vraný byl český kontrabasovým virtuosem a pedagogem. Narodil se 16. března 1829 ve Skalsku u Bělé pod Bezdězem a zemřel 30. května 1870 ve Vídni. Své studium na Pražské konzervatoři zahájil v roce 1843 v kontrabasové třídě profesora Václava Househo. V roce 1848 absolvoval u profesora Josefa Hraběte. Po studiu na Pražské konzervatoři působil jako člen kontrabasové skupiny

⁵⁶ KMENT, Jan. *Nejhlubší z rodu smyčců: dějiny a literatura kontrabasu*. Praha: Supraphon, 1988.

⁵⁷ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabassistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.161

⁵⁸ *Dalibor: Hudební listy*. Praha: A. Rektorys, 1909, **XXXI**.(17).s.13

Orchestru Vídeňské dvorní opery a později i dvorní kapely. V letech 1865 až 1869 učil na Vídeňské konzervatoři. Z jeho žáků vynikli Karel Unger a Rudolf Huber, kteří se uplatnili jako kontrabasisté Vídeňské dvorní opery.⁵⁹

Waldmann, Filip

Filip Waldmann se narodil 25. prosince 1987 v Mělníku. Hudbě se začal věnovat v šesti letech hrou na housle, které po šesti letech studia vyměnil za kontrabas. Po krátkém studiu u Pavla Nejtky se v roce 2001 přihlásil na hudební gymnázium v Praze, kde absolvoval u svého otce Jakuba Waldmanna v roce 2007. Dále pokračoval ve studiu na Anton Bruckner Private University v Linci u Antona Schachenhofera a v listopadu 2012 zde získal bakalářský titul. Během svých studií získal významné orchestrální zkušenosti tím, že hrál v národních ale i mezinárodních orchestrech mladých např. Akademie svatého Václava nebo Gustav Mahler Youth Orchestra a také působil jako substitut v Českém komorním orchestru, Brucknerovo orchestru v Linci a ve Vídeňské Státní opeře. V listopadu 2009 úspěšně absolvoval konkurz na volné místo hráče kontrabasové skupiny do Vídeňské státní opery, kam nastoupil v prosinci téhož roku. V roce 2012 se stal členem Vídeňské filharmonie. Hrál pod taktovkou mnoha významných a světově proslulých dirigentů jako jsou, Daniel Barenboim, Zubin Mehta, Georges Pretre, Riccardo Mutti, Mariss Jansons, Simon Rattle, Valery Gergiev, Gustavo Dudamel, Kirill Petrenko. Vystupoval na slavných světových podíích, jako jsou Musikverein, Carnegie Hall, Suntory Hall, Teatro la Scala a další. Filip Waldmann má také spoustu komorních aktivit a solových vystoupení. Byl účastníkem mnoha soutěží, jako jsou Kontrabasová soutěž Františka Simandla v Blatné, kde vyhrál první ceny v letech 2006 a 2008. Účastnil se ARD Music Competition v roce 2009 a dostal se do finále na Markneukirchen Music Competition v roce 2011. Sólově vystupoval s filharmonii Bohuslava Martinů, Českým komorním orchestrem a dalšími. V posledních letech je zván jako porotce do mnoha kontrabasových soutěží. Je jeden ze zakladatelů Ornamentum Philharmonicum. Ornamentum Philharmonicum je prvním komorním uskupením z řad orchestru vídeňských filharmoniků, kteří provádí hudbu baroka a klasicismu na dobové nástroje od dob Bacha po Schuberta. V létě 2015 byl prvním, kdo natočil skladbu „Contrabassiano“ od skladatele

⁵⁹ GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.,s.162

Ondřeje Kukala, který sám dirigoval. Filip Waldmann hraje na vídeňský kontrabas, který postavil Matthias Fux v roce 1691.⁶⁰

Zakopal, Luděk

Luděk Zakopal se narodil 20. dubna 1973 v Olomouci. V letech 1989 až 1995 studoval na konzervatoři Pavla Josefa Vejvanovského v Kroměříži ve třídě Miloslava Gajdoše. V roce 1995 byl přijat na Hudební akademii múzických umění v Praze do třídy doc. Radomíra Žaluda. Účastnil se kontrabasových kurzů u Ovidia Badily v Kroměříži, Klause Trumpha v Michaelsteinu a Karolyho Saru v Debrecenu. Z jeho soutěžních úspěchů můžeme jmenovat druhé místo v Mezinárodní kontrabasové soutěži Františka Gregory v Kroměříži v roce 1995 a ocenění poroty za nejlepší provedení soudobé skladby na Mezinárodní kontrabasové soutěži v Brně v roce 1998. V letech 1994 až 1995 byl členem souboru Komorní sólisté konzervatoře, s nímž získali první místo na Rozhlasové soutěži orchestrů. Od roku 1996 byl angažován jako člen kontrabasové skupiny v Orchestru Symfonického orchestru Českého rozhlasu. V letech 2000 až 2002 byl vedoucím skupiny kontrabasů v Čínské filharmonii v Pekingu. V roce 2003 nastoupil jako Vedoucí kontrabasové skupiny do Macao Orchestra v čínském Macau. V Číně působil až do roku 2010 a poté se vrátil do České republiky. Od roku 2011 působí jako Vedoucí skupiny kontrabasů v Moravské filharmonii Olomouc. Věnuje se komorní hudbě a je členem souboru Collegium Arion. Je zván jako porotce do kontrabasových soutěží. Vedl kontrabasové kurzy v Pekingu a Zhenghou v Číně a jako porotce se zúčastnil soutěže kontrabasů na Central Conservatory of China v Pekingu. Vedle četného sólového vystupování se věnuje i pedagogické činnosti. Od roku 2001 vyučoval v Pekingu a později na konzervatoři v Macau. V roce 2011 získal místo učitele kontrabasu na Konzervatoři Evangelické akademie v Olomouci a od roku 2018 vyučuje také na Základní umělecké škole v Olomouci.⁶¹

⁶⁰ Rozhovor s Filipem Waldmanem 3. 4. 2020

⁶¹ Rozhovor s Luděkem Zakopalem 5. dubna 2020

1.2 Čeští kontrabasisté působící ve Slovenských orchestrech

Ze všech zemí po celém světě nám Čechům bylo Slovensko vždy nejbližším sousedem. V minulosti mělo Česko se Slovenskem společné hranice. Vždy jsme ke Slovensku měli blízko i tím, že mluvíme podobným jazykem a tudíž muzikantům, kteří zde hledali práci a uplatnění, odpadla starost překonávání jazykové bariéry. Hlavním kulturním centrem na Slovensku je bezpochyby Bratislava. V Bratislavě působili kontrabasisté, kteří hráli v Orchestru Slovenské filharmonie, Orchestru Slovenského národního divadla v Bratislavě a Orchestru Bratislavského rozhlasu. Historie a formování těchto orchestrů se datuje do první poloviny dvacátého století a tudíž jsou tyto orchestry poměrně mladé. S jejich vznikem úzce souvisí vliv českých umělců, kteří se nebáli v tehdejší Československu pomoci s kulturním rozvojem na Slovensku.

Slovenské národní divadlo v Bratislavě vzniklo v roce 1920. Jednou z prvních osobností, jež se ujala vedení, byl Oskar Nedbal, což byl a je dodnes známý skladatel a dirigent.⁶² Hlavní úlohu při otevření a provozu Slovenského národního divadla měli Čeští umělci, kteří vybudovali soubor na velmi vysoké úrovni. Jedním takovým Čechem byl i zde od roku 1920 působící kontrabasista Augustin Šimůnek, který byl prvním kontrabasistou Slovenského národního divadla v Bratislavě až do roku 1937.

V roce 1926 se začalo na Slovensku s rozhlasovým vysíláním, ale orchestr Bratislavského rozhlasu vznikl až roku 1929.⁶³ Tento orchestr byl složený převážně z hráčů Slovenského národního divadla v Bratislavě. Působili zde od roku 1939 Čeští kontrabasisté Gabriel Ferdinand a Josef Roth.

Roku 1949 vznikla Slovenská filharmonie a u jejího zrodu byl šéfdirigent Václav Talich. Během let se zde vystřídali na šéfdirigentské pozici významné osobnosti, jako byli Ľudovít Rajter, Tibor Frešo, Ladislav Slovák, Libor Pešek, Vladimír Verbickij, Bystrík Režucha, Aldo Ceccato, Ondrej Lenárd, Jiří Bělohlávek, Vladimír Válek, Peter Feranec, Emmanuel Villaume, James Judd a Petr Altrichter.⁶⁴ V kontrabasové skupině Orchestru Slovenské filharmonie působili, v Čechách narození, od roku 1949 Jindřich Piáček a od roku 1959 Karol Illek.

⁶² *O opeře SND* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.snd.sk/o-opere-snd>

⁶³ ČÍŽIK, Vladimír. *Slovenskí koncertní umělci*. Bratislava: SHF, 1976.

⁶⁴ *Slovenská filharmonie* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://www.filharmonia.sk/orchester-slovenska-filharmonia/profil/>

Velmi důležitou osobností je český kontrabasista Josef Pirner, jež byl prvním učitelem kontrbasu na Slovensku. Vyučoval nejdříve od roku 1921 na Hudobné škole pre Slovensko, která vznikla 6. listopadu 1919. Jejím prvním ředitelem se stal Miloš Ruppeltdt. Z Hudební školy pro Slovensko se postupně zformovala Státní konzervatoř v Bratislavě.⁶⁵

1.3 Čeští kontrabasisté v Rakouských orchestrech

Významným kulturním centrem, ve kterém působili a i v současnosti působí Čeští kontrabasisté je Vídeň. Vznik zdejšího dvorního orchestru se datuje už od roku 1680 a za jeho zakladatele se považuje Leopold I. Habsburský. Kontrabas jako nástroj v orchestru se zde začal uplatňovat přibližně na začátku 18. století.⁶⁶ Friedrich Holfeld, který působil ve Dvorní kapele od roku 1797, byl jedním z nejstarších violonistů⁶⁷ a kontrabassistů narozených v Čechách, na kterého jsem v souvislosti s Vídní narazil.

V průběhu let ve Vídni působili od roku 1828 Vojtěch Janouš, 1829 Antonín Sláma, 1849 Josef Vraný, 1869 František Simandl, 1898 Adolf Míšek, 1940 Alois Vondrák, který měl české předky, ale narodil se ve Vídni, a od roku 2009 Filip Waldmann.

Je zřejmé, že se česká respektive Pražská kontrabasová škola významně zasadila o rozvoj zdejší kontrabasové hry. Důkazem, že tomu tak bylo, je také mnoholeté působení českých kontrabassistů a absolventů Pražské konzervatoře na Vídeňské konzervatoři. Na zdejší konzervatoři po sobě chronologicky působili od roku 1851 Antonín Sláma, dále pak od roku 1865 Josef Vraný a hlavně od roku 1869 František Simandl.

Vídeňská filharmonie vznikla v roce 1842. V současnosti je soukromým sdružením a orchestr je složen výhradně z členů orchestru Vídeňské státní opery. Ve stanovách tohoto sdružení je zaneseno, že členem filharmoniků se může stát pouze

⁶⁵ KMENT, Jan. *Nejhlubší z rodu smyčců: dějiny a literatura kontrbasu*. Praha: Supraphon, 1988.

⁶⁶ WARNECKE, Friedrich. *Der Kontrabass: seine Geschichte und seine Zukunft*. Hamburg, 1909., s.15.

⁶⁷ Violon je vývojovým předstupněm kontrbasu, respektive jeho přímým předchůdcem.

hudebník, který hrál nejméně tři roky v Orchestru Vídeňské státní opery. Zajímavé je, že až od roku 1997 mohou být členy filharmoniků ženy.⁶⁸

V Linci se nachází Orchestr Antona Brucknera, který vznikl v roce 1938 z Lineckého divadelního orchestru. V roce 1967 pod vedením šéfdirigenta, Kurta Wösse získal tento orchestr název Bruckner Orchester Linz a už svým názvem vzdal hold tomuto významnému skladateli. V roce 1987 do tohoto orchestru nastoupil na pozici Zástupce vedoucího kontrabasové skupiny Filip Cortéz Schubert, který zde působí i v současnosti.

1.4 Čeští kontrabasisté v Německých orchestrech

Na území Německa je mnoho orchestrů s dlouholetou tradicí, jejichž vznik se mnohdy datuje již do začátku 16. století. Za úplně nejstarší orchestr v Německu se považuje Státní divadlo v Kasselu, které vzniklo v roce 1502.⁶⁹ Vznik těchto orchestrů je spojen se šlechtickými a panovnickými rody. Nebyli to orchestry takového typu, jako známe dnes, ale spíše dvorní kapely nebo dvorní opery. Z prvopočátku produkovaná hudba nesloužila široké veřejnosti, ale jen úzkému šlechtickému publiku. První zmínky o působnosti Českých kontrabasistů nebo violonistů jsou již od první poloviny 18. století.

Právě v Orchestru opery v Kasselu působil krátce, a to od roku 1868, Gustav Láska.

Ve dvorní kapele v Eisenstadtu hrál v letech 1810 až 1815 Antonín Grams.

V Divadelním orchestru v Karlsruhe působil od roku 1840 český kontrabasista Josef Nutzer. Od roku 1983 do současnosti zde působí, jako zástupce vedoucího skupiny, Petr Černý. Orchestr se dnes jmenuje Bádenské státní divadlo v Karlsruhe.

V Orchestru Staatskapelle v Drážďanech působil od roku 2010 až do nedávna Petr Popelka na pozici sólokontrabasisty.

V Lipském Gewandhausorchestru působil od roku 1861 Emanuel Storch. Dalším z českých kontrabasistů v Lipském Gewandhausorchestru byl zde od roku 1864 Josef Sládek.

⁶⁸ Rozhovor s Filipem Waldmannem dubna 2020

⁶⁹ WERNER-JENSEN, Arnold. *Die großen deutschen Orchester*. Laaber: Laaber-Verlag, 2015. ISBN 9783890078670.

V Mnichovské filharmonii působil v letech 1909 až 1913 Josef Houdek. V roce 2003 se stal členem kontrabasové skupiny Orchestru Mnichovské filharmonie Štěpán Kratochvíl a působí zde i v současnosti.

V Orchestru opery dvorního velkovévodství Mecklenburg-Schwerin působil Gustav Láska a to v letech 1878 až 1928

Ve Stuttgartské dvorní kapele působil Václav Steinhart a to od roku 1840. Dále zde působil v letech 1853 až 1888, nejenom jako kontrabasista, ale i jako kapelník, český rodák Johann Josef Abert. Údajně zde působil také Josef Rambousek někdy po roce 1870, ale to se autorovi nepodařilo potvrdit. Ve Stuttgartském rozhlasovém orchestru působil Tomáš Lom v letech 1968 až 2002 na pozici Zástupce vedoucího skupiny.

Ve Dvorní kapele ve Wallersteinu působil od roku 1773, jako hráč na kontrabas, František Antonín Rössler.

V Orchestru Herzogliche Nassauische Hoftheater ve Wiesbadenu působil od roku 1858 Adolf Moissl jako první kontrabasista.

V Orchestru Dvorní kapely ve Würzburgu působil v letech 1876 až 1902 Matěj Pekárek.

V Orchestru opery ve Štrasburku působil v letech 1879 až 1919 Jan Geissel.

1.5. Čeští kontrabasisté v ostatních zemích evropského kontinentu působící v orchestrech

V Polsku působili v Orchestru Varšavské filharmonie Rudolf Volánek 1981 až 1909 a Václav Bech 1902 až 1906.

V Chorvatském Záhřebu působil v Orchestru opery Rudolf Tuláček 1909 až 1937.

V hlavním městě Francie Paříži působil v Orchestru velké opery Friedrich Holfeld 1765 až 1775 a v Orchestru Colonne-Lamoureux František Černý 1882 až 1889.

V Divadelním orchestru Budapešť působili Antonín Sláma 1824 až 1829 a od roku 1856 Karel Trautsch.

V Dánském Aarhus Symphony Orchestra přechodně působil v roce 1968 Miloslav Hrdlík a Švédském Göteborgu Rambousek Josef.

V Divadelní orchestru Sarajeva (Bosna a Hercegovina) působil v letech 1968 až 1971 Vladislav Balek.

1.6 Čeští kontrabasisté v orchestrech Spojených států amerických

Tato práce se zaměřuje na kontrabasisty, kteří působili v orchestrech po celém světě. V některých orchestrech bylo více Čechů nejen v kontrabasové, ale i v ostatních nástrojových skupinách. Jak se emigrantské kolonie Čechů v zahraničí rozrůstaly, tak se i mnohdy jejich potomstvo uplatňovalo v hudební sféře. Zajímavým příkladem může být úloha Českých kontrabasistů ve spojených státech amerických, kam už od začátku a v průběhu dvacátého století emigrovalo mnoho muzikantů Čechů. Na začátku 20. století se vlivem vzestupu kulturní úrovně amerických orchestrů stávalo, že v orchestrech působil ve velkém zastoupení cizinci.

Dobrym příkladem může být v tomto případě Chicagský symfonický orchestr. Tento orchestr byl založen v roce 1891 německo-americkým dirigentem Theodorem Thomasem. V Chicagském symfonickém orchestru byla velmi početná kolonie českých muzikantů. V kontrabasové skupině to byli František Kuchyňka, Václav Jiskra 1908 až 1941, Josef Houdek 1914 až 1944, James Václav Paleček a James Vrhel od roku 1941. Poslední dva zmiňovaní mají české předky, ale již byli narození a vychovávaní v Americe.⁷⁰

Dalším orchestrem je Pittsburghská filharmonie. V letech 1904 až 1908 zde působil Václav Jiskra.

V Bostonském symfonickém orchestru působil od roku 1925 Alois Vondrák. Alois Vondrák měl české předky, ale byl narozen roku 1888 ve Vídni.

V Los Angeles působil od roku 1906 František Kuchyňka.

⁷⁰ RECHCIGL JR., Miloslav. *Encyclopedia of Bohemian and Czech-American Biography*. AuthorHouse, 2016. ISBN 1524619876.,

Od roku 1949 byl František Kuchyňka členem ve Filmovém orchestru Metro Goldwyn Mayer Hollywoodu.

V New Orleans Symphony orchestra byl v letech 1969 až 1991 členem kontrabasové skupiny Miloslav Hrdlík.

V Symfonickém orchestru v Milwaukee působil od roku 1953 Karel Netolička

V Orchestru Louisiana Philharmonic působil také Miloslav Hrdlík a to v letech 1991 až 2003.

1.7 Čeští kontrabasisté v Ukrajinských orchestrech

Operní orchestr v Kijevě vznikl roku 1869 na popud podnikatele Ferdinanda Georgijeviče Bergera a s podporou Ruského hudebního sdružení. Prvním šéfdirigentem byl Vasyl Mychajlovyč Velinskyj. Dále zde působili jako dirigenti Josef Přibík a Jan Palice, což byli také původem Češi.⁷¹

V kontrabasové skupině Orchestru opery v Kijevě působili Bohumil Vojáček 1884 až 1934, Otakar Špergl 1919 až 1953 a Bohuslav Sojka od roku 1938

1.8 Čeští kontrabasisté v Ruských orchestrech

Moskevská carská opera vznikla dne 28. března 1776 na popud Kateřiny II. Která udělila princovi Pyotrovi Urusovovi privilegium provozování divadelních představení.⁷²

V Orchestru carské opery v Moskvě působili významnou měrou tito čeští kontrabasisté: Matěj Pekárek kolem roku 1870 až 1876, Václav Geister 1877 až 1900, Josef Rambousek 1882 až 1901 a Václav Svoboda 1882 až 1900.

V roce 1783 v Petrohradě vznikl Divadelní výbor pro představení a hudbu a na jeho popud bylo postaveno Petrohradské carské divadlo. V Orchestru carské opery působil Václav Bech v letech 1906 až 1914.

⁷¹ Ukrajinská národní opera Tarase Ševčenka. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajinsk%C3%A1_n%C3%A1rodn%C3%AD_opera_Tarase_%C5%A0ev%C4%8Denka

⁷² *The Bolshoi Theatre history* [online]. [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: <https://www.bolshoi.ru/en/about/hist/history/>

1.9 Čeští kontrabasisté v ostatních zemích světa

Rudolf Kroupa hrál od roku 1970 na pozici Vedoucího kontrabasové skupiny Orchestru Sinfonica Brasileira v Riu de Janeiro

V Orchestru Sinfonica Brasileira působil také Vladislav Balek v letech 1972 až 1978. V Chamber Orchestra of Merida v Mexiku působil po roce 2000 Jiří Prantl.

V Čínském Pekingu v kontrabasové skupině Orchestru Čínské filharmonie působil Luděk Zakopal 2000 až 2002. Následně působil v Symfonickém orchestru Macau 2003 až 2010.

Ve Spojených arabských emirátech v Qatar Philharmonic Orchestra působí od roku 2008 Radovan Heč.

2. Rozhovory s kontrabasisty, kteří působí nebo působili v zahraničních orchestrech.

Součástí této práce jsou rozhovory s českými kontrabasisty, kterých se autor dotazoval, formou internetové korespondence, na tyto otázky:

1. Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?
2. Jaké důležité události a své vlastnosti byste ve své kariéře zdůraznil?
3. U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?
4. Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?
5. Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?

Cílem položení těchto otázek je zjištění jejich motivace ke hře na kontrabas, údajů o jejich uměleckém životě, důležitých mezníků v jejich hudebním životě, důležitých osobností v jejich hudební kariéře, poznatků ze hry v zahraničním orchestru, charakteristiky orchestrů, v nichž působí nebo působili a motivace k práci a studiu v zahraničí.

Celkový počet dotazovaných je devět a jedná se o tyto kontrabasisty: Jiří Rohan, Filip Waldmann, Luděk Zakopal, Filip Cortés Schubert, Radovan Heč, Petr Popelka, Štěpán Kratochvíl, Petr Černý a Tomáš Lom.

3. dubna. 2020, 10:21

Tazatel: Pavel Pospíšil

Respondent: Jiří Rohan

T: Dobrý den. Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?

R: Protože kontrabas je univerzální nástroj, má užití od lidové hudby, jazzu až po hudbu vážnou. To, že by se dalo hrát sólově, jsem se dozvěděl teprve později. Ale všechny možnosti kontrabasu jsem využil mírou vrchovatou.

T: Jaké důležité události a své vlastnosti byste ve své kariéře zdůraznil?

R: Všechny konkurzy do České filharmonie, dvouletou stáž v České filharmonii a dlouholetou externí spolupráci s Českou filharmonií.

Spolupráci s Josefem Vlachem a Josefem Sukem, kdy zejména Josef Vlach mne dal základy komorní hudby.

Všechny dlouhodobé i krátkodobé spolupráce s domácími i zahraničními orchestry.

Určitě největší událostí pro nás všechny byl listopad 1989 a možnost svobody pohybu. To přineslo nové možnosti, do té doby nemyslitelné.

Založení vlastního komorního orchestru, kvintetu, hudební produkce a hudebního studia v Tokiu.

Výuková a sólová činnost v Japonsku od roku 2010.

Producentská činnost a management v oblasti kulturních vztahů zejména mezi Japonskem a Českou republikou.

Charitativní činnost v Japonsku po zemětřesení a tsunami na Tohoku v roce 2011.

T: U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?

R: Nejdůležitější poznatky o hudbě jsem získal u Jiřího Hudce, Františka Pošty, Josefa Vlacha, Josefa Suka, Bohdana Warchala a Petra Škvora.

T: Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?

R: Pocity ze hry smyčcového hráče v orchestru bych definoval, jako týmovou práci. Budu-li vycházet z buddhismu, kde jedinec je jednotkou celku, aby celek mohl být jednotkou samou, pak by podle mne v orchestru měl fungovat smysl pro kolektivní duši, kterou každý jedinec dokáže obohatit. Je velmi častým jevem, že orchestr má vynikající instrumentalisty, kteří jsou zejména sólově velmi dobře vybaveni, ale v důsledku silné individuality se nedokážou a někdy ani nechtějí a neumí navzájem propojit. To bohužel nemusí být jen vinou uměleckých ambicí jednotlivců. V zemích, kde je vlastní Já nadřazeno všemu ostatnímu, je velmi těžké spojit takto cítící hudebníky do jednoho celku.

A obzvlášť v kulturách, kde evropská hudba není jejich DNA, je velmi obtížné vysvětlit interpretaci hudební myšlenky tak, aby celá smyčcová skupina pochopila, proč hrají to, co hrají a ještě k tomu dokázala do toho, co hrají vložit nějaký pocit, který se od hudebního díla očekává.

Na druhou stranu, pokud se to podaří a týmová spolupráce klapne, pak se začnou dít věci.

Já se pohybuji po orchestrech všeho druhu prakticky třicet let a tak se dívám více na schopnost vzájemné provázanosti, myšlenkové pospolitosti a míru tolerantnosti, než na schopnost dosáhnout maxima. Někdy pro mě méně ve větší pohodě a porozumění znamená více do budoucnosti.

T: Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?

R: Nechtěl jsem pracovat v zahraničí, ale ekonomické poměry hudebníků na volné noze, tedy OSVČ, byly po roce 1989 tak katastrofální a potupné, že jsem musel pro záchranu vlastního zbytku hrdosti pohnout sebou samým. Po pravdě řečeno, mým největším štěstím bylo, že jsem ochutnal spolupráci s Českou filharmonií už jako osmnáctiletý. Mou nevýhodou bylo, že jsem nikde nenašel jiný orchestr, ve kterém bych se cítil stejně dobře.

Bohužel, nebo naštěstí, to je těžko říci, se mi nedostalo té cti a tak mne to akcelerovalo k vyšším výkonům.

3. dubna 2020, 13:41

Tazatel: Pavel Pospíšil

Respondent: Filip Waldmann

T: Dobrý den. Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?

R: Tahle otázka je pro mě velice snadná. Můj otec Jakub Waldmann byl a je významným kontrabasistou. Působil dvacet let v České filharmonii a věnoval spoustu let pedagogické činnosti. Já osobně nepochyboval o tom, že jednou také skončím za basou. Sice mě rodiče zpočátku přihlásili na housle, ale tento nástroj rozhodně nebyl můj. Šest let skřípání a výměny učitelů jednoho za druhým je toho důkazem.

T: Jaké důležité události a své vlastnosti byste ve své kariéře zdůraznil?

R: Určitě mi v mé kariéře hodně pomohl můj sportovně založený duch. Účastnil jsem se spousty soutěží, kde jsem samozřejmě chtěl být nejlepší a na závěr i překonat úspěchy svého otce. Ty jsem konkurzem do Orchestru Vídeňské státní opery a následným přijetím Vídeňských filharmoniků dovršil.

T: U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?

R: Základy fráze a hudebního cítění jsem získal od svého otce. V dalších stupních studia na Linecké Brucknerově universitě jsem se u Antona Schachenhofera naučil umění tvorby tónu, různých barev zvuku, druhů vibrata a hlavně měkké basové vídeňské hraní. Hodně mi také dalo studium nahrávek nejen kontrabasových ale především ostatních nástrojů.

T: Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?

R: V orchestru hraji moc rád. Ve Vídni se vždy držely tradiční hodnoty. Jednou z nich je i fakt, že kontrabas je druhý ne-li první dirigent orchestru. O to se i my snažíme, aby kontrabasová linka držela orchestr a všechno na ní bylo vystavené. Proto i náš první kontrabasista většinou hraje o mikrosekundu dřív než celý orchestr. I postavení kontrabasů za orchestrem je z tohoto důvodu důležité. Všechny hlasy tak slyší kontrabasy stejně, než kdyby kontrabasová skupina byla na pravé či levé straně orchestru.

T: Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?

R: V Čechách bohužel není politika nakloněná kultuře respektive hudbě. Sám jsem to zažil jako malý kluk, kdy táta musel vedle orchestru ještě objíždět kdejaké kšefty, aby uživil pětičlennou rodinu, a doma jsme ho vídali opravdu minimálně. Tomu jsem se chtěl vyhnout a tak jsem už za studií přemýšlel, kam jít abych měl potom větší možnosti. Logicky jsem zvolil německy mluvící zem, protože v Evropě jsou nejvýznamnější orchestry v Německu či Rakousku. V Linci se naskytla příležitost ubytování a kvůli tamním kontaktům jsem se rozhodl pro Linec. Doufal jsem, že by mě mohli připravit na konkurz do Vídně. Tak se také stalo a všechno bylo daleko jednodušší, než kdybych šel z Čech rovnou někam do neznáma na konkurz.

5. dubna 2020, 22:59

Tazatel: Pavel Pospíšil

Respondent: Luděk Zakopal

T: Dobrý den. Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?

R: Na kontrabas jsem se začal hrát, protože můj otec je taky kontrabasista. Působil jako vedoucí kontrabasové skupiny Moravské filharmonie Olomouc. Měl jsem k němu doma blízko a široké zázemí. Měl jsem od něho spoustu notového materiálu a nástroj.

T: Jaké důležité události a své vlastnosti, byste ve své kariéře zdůraznil?

R: V mé kariéře je několik důležitých událostí a také lidí. Zdůraznil bych studium u prof. Miloslava Gajdoše na konzervatoři v Kroměříži v letech 1989 až 1995. Byl jsem členem komorního tělesa na konzervatoři "Komorní sólisté" pod vedením Josefa Sikory. Důležité pro mě bylo také studium na HAMU v Praze u doc. Radomíra Žaluda v letech 1995 až 2000. Dalšími událostmi bylo mé angažmá u Symfonického orchestru českého rozhlasu a úspěšný konkurz do Čínské filharmonie v roce 2000.

Z mých vlastností by to asi byla snaha učit se od ostatních.

T: U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?

R: Nejvíce mě ovlivnili prof. Miloslav Gajdoš, doc. Radomír žalud, Josef Sikora a Ovidiu Badila.

T: Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?

R: Při hře v orchestru je důležité složení nástrojové skupiny a to, že lidi chtějí tvořit muziku. Jsem rád, když se part přečte a zahráje tak, jak je to napsané, protože na takovém základu se dá teprve stavět. I to byla výhoda práce v zahraničí, protože tamní orchestry nejsou zatíženy tradicí určitých, zvláště českých, děl a člověk zjišťuje i po letech co je od autora opravdu v notách napsáno.

I když je Moravská filharmonie Olomouc menší orchestr dokáže zahrát i velká díla. V současné době se sešla i velice dobrá dechová sekce, což v minulosti nebývalo, a tak se dají hrát i těžší díla.

T: Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?

R: Mě do zahraničí přivedla náhoda, když mi jednoho krásného pátečního dne o prázdninách zavolal můj profesor doc. Radomír Žalud, že v neděli je v Praze konkurz do Číny a jestli to nechci zkusit. V sobotu jsem pocvičil a v neděli udělal konkurz na pozici sólo kontrabasisty do Čínské filharmonie. To, že jsem odešel do zahraničí, mělo čistě finanční důvod. Rozdíl mezi muzikantským platem v České republice a platem v Číně je obrovský. V roce 2002 jsem udělal konkurz do Macao Orchestru, kde jsem byl sólo kontrabasistou až do roku 2010.

6. dubna 9:34

Tazatel: Pavel Pospíšil

Respondent: Filip Cortés Schubert

T: Dobrý den. Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?

R: Kontrabasu jsem se začal věnovat ve čtrnácti letech na popud mého tehdejšího učitele violoncella, profesora Mirko Škampy. Myslím si, že právě on dobře vytušil, že se mi na kontrabas otvírají větší šance k praktickému uplatnění. Již záhy jsem se mohl zapojit ve hře na kontrabas v Pražském studentském orchestru lidové školy umění Lounských na Praze 4. Hudebníkem jsem chtěl být, protože jsem se v mé mladistvé nevinnosti domníval, že se hudba, potažmo umění, tak nějak vymyká působení a vlivům tehdejší politické reality. Jak jsem se tehdy mýlil...

T: Jaké důležité události a své vlastnosti byste ve své kariéře zdůraznil?

R: Měl jsem velké štěstí, že jsem na Pražské konzervatoři přišel do třídy pana prof. Zdeňka Bendy, díky jehož působení a úsilí jsem se brzy naučil jakémusi základnímu "řemeslu" v nejlepším smyslu slova. Další velké štěstí mě potkalo v necelých 21 letech, kdy jsem vyhrál konkurz na místo Zástupce vedoucího skupiny do Orchestru Antona Brucknera v Linci. Tomu okamžiku vděčím za veškerý svůj další vývoj a směřování.

Z mých vlastností bych zmínil ochotu a potřebu učit se celý život nové věci, nové přístupy, a nové estetické koncepty. Kupříkladu se učím na klavír a nedávno jsem znovuobjevil hru na violoncello. Myslím, že je nutné nezakrňet, nezastavit se a vyvíjet se dál.

T: U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?

R: Už jsem zmínil pana profesora Škampu, u něj jsem se naučil na cello vytvářet tón a přirozené vibrato, které není všem kontrabasistům tak úplně vlastní. U pana profesora Bendy jsem se naučil nejvíce. Dokonale si dokázal rozdělit smyčec dle potřeb fráze. Používal smyčec s přesně potřebnou rychlostí, tlakem, pozicí a to vše v dokonalé přirozené harmonii. Pan profesor Benda byl úžasný člověk a geniální muzikant. Pan profesor Václav Fuka byl pro mě velkým básníkem a intelektuálem. Profesor Tom Monohan v Torontu mě zasvěcoval do hraní francouzským smyčcem. S Joelem Quarringtonem, rovněž v Torontu, jsem se seznámil s hrou virtuozních kusů například Botessiniho. Ve Vídni mě ovlivnil profesor Ludwig Streicher, jehož syntéza výborného violoncellisty aplikujícího svou techniku na kontrabas mě udivila. Vážím si i profesora Hannese Auersperga, který je pro mě velkým muzikantem. V praktické orchestrální hře jsem mohl mnoho "odkoukat" od bývalého kolegy, velmi úspěšného pedagoga, prof. Antona Schachenhofera.

T: Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?

R: Hrát v orchestru a podílet se na tom zázraku vytváření hudby v tak krásném prostředí, jaké Horní Rakousko poskytuje, je pro mě osobně, po téměř třetině století, velké štěstí. Pokaždé je to pro mě naplňujícím zážitkem. Současná situace karantény kvůli koronaviru je téměř nesnesitelná.⁷³

Orchestr Antona Brucknera je dle mého názoru v té šťastné situaci. Na jedné straně hrajeme v Zemském divadle hlavně opery, ale i operety a klasické muzikály a na druhé straně jsme symfonický orchestr spolkové země Horní Rakousy. To pro nás znamená, že pečujeme o provádění orchestrální literatury v tomto regionu, se zvláštním ohledem k dílu zdejšího rodáka a genia loci, Antona Brucknera.

T: Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?

R: V zahraničí? Pro mně osobně byl vždy pojem České republiky, nebo Československé socialistické republiky jako mé vlasti problematický, můj otec je Mexičan a tudíž jsem byl vždy vnímán dle mého zevnějšku jako cizinec, potažmo jako „Rom“ a tak jsem si taky připadal. To asi podmínilo mou snahu koukat se tzv. přes okraj talíře nebo s jakýmsi vnitřním odstupem. Naučil jsem se vidět více Česko a celou střední Evropu v širších historických a kulturních souvislostech než

⁷³ Celosvětová pandemie koronaviru – Covid 19 v roce 2020

v jazykových rozdílech. Koneckonců jakékoli vlastenectví mě vadilo a vadí. Termíny a kategorie národovecké mi proto připadají jako přežitky z minulých století a jsou zbytečné a celkem nebezpečné. Hranice jsou jen v našich hlavách. Zajímavé snad je, že v nejbližší rodině máme asi šest různých státních občanství, a tak mluvíme v rodině kromě němčiny a češtiny ještě anglicky a španělsky. Má dcera Isabel, která žije v Rotterdamu a kromě švédštiny mluví i holandsky.

7. dubna 2020 11:33

Tazatel: Pavel Pospíšil

Respondent: Radovan Heč

T: Dobrý den. Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?

R: Od svých sedmi let jsem hrál na violoncello a vzhledem k tomu, že jsem nebyl až tak pilný student, jsem později přestoupil na kontrabas. Tomu, že jsem přestoupil na kontrabas, vděčím významnému českému skladateli a hudebníkovi panu Jaroslavu Krčkovi. Jednou se objevil na mé hodině v lidové škole umění a řekl mé učitelce: „On má velké ruce a dlouhé prsty. Nechce hrát na kontrabas?“ Tudíž se stalo, že mě můj blízký známý violoncellista Karel Fiala, přibližně kolem mých dvanácti let, představil na Pražské konzervatoři vynikajícímu profesoru Zdeňku Bendovi, který byl prvním kontrabasistou České Filharmonie. Právě k němu jsem začal chodit na první hodiny kontrbasu.

Myslím si, že zvolit kontrabas bylo správné rozhodnutí. Kontrabas je úžasný nástroj a je mou životní láskou.

T: Jaké důležité události a své vlastnosti byste ve své kariéře zdůraznil?

R: Celý život jsem se věnoval komorní hudbě. V roce 1993 jsem byl jediným studentem kontrbasu v Mozartově Akademii komorní hudby na zámku Dobříš, kde jsem skoro celý rok hrál v podstatě celý komorní kontrabasový repertoár s významnými hudebními osobnostmi a profesory z celého světa. Nabyté zkušenosti jsem pak využil v téměř desetiletém profesionálním působení v Českém Nonetu. S Českým nonetem jsem procestoval nejen celé Čechy ale i kus světa, což mě velmi ovlivnilo i v dalším působení v symfonických orchestrech, neboť jsem se vždy cítil spíše individualistou než orchestrálním hráčem.

Velmi rád vzpomínám na své působení v Pražském komorním orchestru, které mi dalo skvělou zkušenost zejména svým klasickým repertoárem. Dodnes považuji Mozartovi a jiné klasické symfonie za základ a osobní hráčskou hygienu každého hráče v orchestru.

Dále také rád vzpomínám na své působení v nejrůznějších souborech raného baroka, které považuji také za úžasnou kapitolu mé hudební zkušenosti.

T: U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?

R: Určitě to byl pan profesor Jiří Hudec, kterému vděčím za krásných šest let studia a úspěšné absolvování na akademii múzických umění v Praze. Na Pražské konzervatoři to byli již zmíněný profesor Zdeněk Benda a profesor Květoslav Borovička. Soukromě mně vyučovali vynikající kontrabasisté Jaromír Černík a Pavel Nejtek z České filharmonie

T: Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?

R: Hra v orchestru je pro mě úžasná až duchovní záležitost a nejenom povolání. Při hře v symfonickém tělese, které čítá někdy i kolem sta hráčů, pozoruji proces sjednocení se a splynutí s hudbou. Sjednocením myslím smazání všech rozdílů jak fyzických, konkurenčních, osobnostních, ale i jiných. Při správném interpretování hudby by měli všichni bez rozdílu dodržovat to, co je napsáno v notách a splynout s okolím. Měli bychom dodržovat naprostou intonační čistotu, maximální nasazení, správnou dynamiku a frázování.

Katarský filharmonický orchestr je mladý. Byl založen Katarskou královskou rodinou teprve v roce 2008. Je to orchestr s velkými ambicemi. Tento orchestr je jediným profesionálním orchestrem v zemích oblasti perského zálivu a řekl bych, že úroveň je velmi vysoká. Je to orchestr složený z mnoha národností. Myslím si, že národností v tomto orchestru, je přes šedesát a to má kolem sta členů. Jeho úkolem je spojovat různé druhy hudby jak klasické evropské, arabské ale i jiných národů a mazat rozdíly mezi kulturami.

T: Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?

Práce v zahraničí mě lákala vždy, ať již z důvodu poznání něčeho nového, či z důvodu možnosti naučit se cizím jazykům. V neposlední řadě mě lákal i finanční aspekt. Postupem času si uvědomuji, že čím déle jsem v zahraničí, tím víc toužím být opět doma.

6. května 2020, 14:49

Tazatel: Pavel Pospíšil

Respondent: Petr Popelka

T: Dobrý den. Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?

R: Pocházím z rodiny lékařů a k hudbě jsem se dostal až ve svých deseti až jedenácti letech. Chtěl jsem začít hrát na housle, ale na to bylo již příliš pozdě. Chtěl jsem hrát na smyčcový nástroj a proto, jsem začal hrou na kontrabas. Byla to tehdy vlastně shoda okolností. Ne úplně vědomé rozhodnutí mě samotného, nebo mých rodičů.

T: Jaké důležité události a své vlastnosti byste své kariéře zdůraznil?

R: Měl jsem opravdu veliké štěstí na učitele kontrabasu, které jsem potkal. Každému jsem vděčný za něco a opravdu u každého jsem se něco naučil, co používám do dnes! Opravdu to není fráze, myslím to vážně.

Od začátku jsem se nezajímal "jen" o kontrabas. Hrál jsem na klavír, komponuji a už od konzervatoře jsem se zajímal o dirigování, které v posledním roce na konec převážilo na tolik, že jsem musel orchestr opustit.

T: U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?

R: U všech profesorů, nebo učitelů, se kterými jsem směl mít kontakt, jsem se moc naučil. Prvnímu učiteli kontrabasu jsem moc vděčný. Byl jím Pavel Nejtek. Hlavně co se týče základů. Myslím, že Pavel má veliký učitelský talent a je velká škoda, že neučí. Pokračoval jsem na konzervatoři s Jiřím Valentou. Jiří mi dal opravdu mnoho! Poprvé mě vzal do filharmonie. Když jsem s ním hrál u pultu, naučil jsem se od něho o hraní v orchestru hodně. S Jiřím jsem strávil mnoho času. Hodně jsme mluvili o muzice. V té době jsem doslova žil kontrabasem a za to vděčím hlavně Jiřímu.

Krátký, ale moc vzácný čas pro mě bylo studium u Boži Paradžika. Od něho jsem se naučil spoustu technických věcí a mnoho o interpretaci. On na hodinách hodně hraje a ukazuje, což já osobě mám rád.

Pavel, Jiří a Božo jsou tři úplně rozdílné osobnosti a tři úplně rozdílné přístupy k hudbě. Každý z nich v určité době pro mě sehrál úplně zásadní roli. Od každého

jsem si vzal trochu. Hodně jsem se ale snažil učit se i od dirigentů, se kterými jsem mohl hrát, nebo i od jiných instrumentalistů, ale také od zpěváků.

T: Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?

R: Ve Staatskapelle v Drážďanech jsem začal v roce 2010. Byl jsem poměrně mladý. Staatskapelle je jeden z nejstarších orchestrů. Orchester hraje stejnou měrou operu a symfonický repertoár. Hraní opery a divadelní takzvaný repertoární provoz dodává orchestru velikou flexibilitu. Hrát operu bylo pro mě moc důležité. Člověk se naučí rychle reagovat, poslouchat, "dýchat" se zpěváky. Staatskapelle hraje velmi homogenním zvukem a člověk musí hrát tak, aby nikterak nevyčníval. To ale neznamená se natolik "držet zpátky", že člověk skoro až nehraje. Orchester dbá na velké dynamické rozdíly, intenzitu zvuku a především kvalitu tónu. Ta je, myslím, nejdůležitější. Myslím tím to, když se skupina navzájem opravdu poslouchá a snaží se vytvořit opravdu celistvý a homogenní zvuk. To je hodně vytvořené tradicí. Muzikanti a členové v orchestru sami na tento druh "kultury" dbají. Jako nový člen se pak člověk snaží dobře se začlenit a svým tónem přizpůsobit.

T: Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?

R: Zůstat v Německu jsem vlastně také nijak neplánoval. Odešel jsem do Freiburgu cíleně za Božou Paradžikem. Dostal jsem se ještě, než jsem stihnul dokončit školu ve Freiburgu, do orchestrální akademie u Orchestru Bavorského rozhlasu a hned poté do Staatskapelle. Začal jsem na plný úvazek pracovat v orchestru a školu ve Freiburgu jsem vlastně už nikdy nedokončil. Úvazek v Drážďanech jsem potom bral jako příležitost učit se od vynikajících dirigentů a sólistů, kteří k orchestru přijíždějí. V Čechách není takový orchestr, který by hrál jak operu a symfonické koncerty stejnou měrou. Protože jsem měl rád oboje, chtěl jsem zůstat v orchestru, který toto umožňuje.

28. 4. 2020, 22:37

Tazatel: Pavel Pospíšil

Respondent: Štěpán Kratochvíl

T: Dobrý den. Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?

R: Hudbě a zejména smyčcovým nástrojům jsem se díky rodinnému zázemí mohl věnovat už od dětství. Na kontrabas jsem se začal učit ve třídě pana prof. Václava Fuky. Nejprve soukromě a po talentových zkouškách již jako řádný student Pražské konzervatoře.

T: Jaké důležité události a své vlastnosti byste ve své kariéře zdůraznil?

R: Po absolutoriu na Pražské konzervatoři jsem úspěšně absolvoval přijímací zkoušky na Hochschule der Künste v Berlíně, kde jsem studoval nástavbové studium ve třídě p. Prof. Reiner Zepertze, prvního kontrabasisty Berlínských filharmonií. Tyto čtyři semestry byly značný přínos jak pro studium sólové hry, tak i pro intenzivní studium orchestrální literatury. Po ukončení studia koncertní zkouškou, tzv. Konzertexamen, jsem začal spolupracovat s Gustav Mahler Jugendorchester, který mi poskytl stipendium. Díky účinkování v tomto vynikajícím mládežnickém tělese, jsem měl možnost, celé dvě sezóny poznávat ty největší světové sólisty a dirigenty a zúročit to, co jsem se naučil.

Dalším krokem navazoval úspěšný konkurz do Karajan akademie. Studijní místo Berlínských filharmonií, kde jsem strávil dva velmi intenzivní roky plné úžasných, hudebních zážitků. Byla to velice důležitá a inspirativní zkušenost. Mým mentorem na akademii byl vynikající člověk, doc. Esko Laine, první kontrabasista Berlínských filharmonií. Po ukončení akademie jsem úspěšně absolvoval konkurz a nastoupil na místo tutti kontrabasisty Mnichovské filharmonie, kde působím dodnes.

T: U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?

R: Setkání s panem profesorem Fukou bylo pro mě zásadní. Pan profesor Václav Fuka byl nejen vynikající pedagog, který pro svůj nástroj zkomponoval "školu pro kontrabas" a řadu perfektně nástrojově cítěných skladeb, ale především velice charismatická osobnost s obrovským všeobecným přehledem. Byl to člověk charakterní, inspirativní, neovlivnitelný ani tehdejšími totalitními systémy,

kterého jsem si velice vážil. Byl to člověk, kterého jsem potkal v pravý čas na pravém místě a který mi ukázal cestu.

T: Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?

R: Mnichovská filharmonie je bavorský orchestr s bohatou tradicí a širokým spektrem repertoáru s rozpětím od baroka až po současnou hudbu. Z doby, kdy tento orchestr vedl S. Celibidache, se zde vytvořila výrazná Brucknerovská tradice. Tento orchestr vedli vždy významní, světoví dirigenti, jako např. J. Lewine, Ch. Thielemann, L. Maazel a současný šéfdirigent V. Gergiev. Výrazná charakteristika tohoto orchestru je internacionální obsazení, skládá se z 28 národností. Práce v orchestru mě velice uspokojuje, jelikož mohu dělat to, co jsem měl vždy rád a to je hudba.

T: Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?

R: Studium a následné angažmá v Mnichovské filharmonii i členství v Luceme Festival Orchester, mě umožňují spolupráci s největšími osobnostmi světové hudby, což je velice inspirující.

Moc rád se samozřejmě vracím domů do Čech, kde si také rád zahraji, pro mě s absolutně nejlepším a fenomenálním hornistou a dirigentem Radkem Baborákem.

8. 6. 2020, 14:48

Tazatel: Pavel Pospíšil

Respondent: Petr Černý

T: Dobrý den. Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?

R: Důvod, proč jsem začal hrát na kontrabas, byl docela profánní. Hrál jsem sedm let na housle a v tu dobu byly pro kluky vždy důležitější věci, než cvičit na nástroj. Můj otec, též hudebník, pracoval dlouhá léta v jiném městě a později různě po světě, to znamenalo pro mě, že jsem začal tak ve 13 až 14 letech vážně cvičit, když šlo o to, rozhodnout se pro nějaké povolání. Moje přijímačky na Plzeňské konzervatoři nebyly žádná sláva a přímo po nich mě oslovil můj pozdější profesor Václav Lísa a nabídl mi místo ve své kontrabasové třídě se slovy: Máš dlouhé prsty

a jsi muzikální, a ten zbytek už se uvidí. Musel jsem se s tím v hlavě vypořádat, protože to byl dost velký skok z malých houslí na kontrabas, ale později jsem často pánu bohu děkoval za tuto nabídku, protože od tohoto momentu se ubíral celý můj život zcela jiným směrem. Nevím, jestli se dnes ještě něco takového praktikuje, ale v roce 1973 to bylo běžné: Přibližně čtvrtina prvního ročníku začala své studium na jiném nástroji, než na kterém dělala přijímací zkoušky. Klarinetisté i klavíristé hráli na hoboj, nebo fagot, houslisté na violu nebo kontrabas apod. Byl to dost podivný pocit, když jsme začátkem prvního ročníku "tahali" prázdné struny anebo vydržované tóny a z vedlejšího pokoje na internátu se ozýval Mozartův houslový koncert. Asi byla naše motivace automaticky mnohem silnější, protože já osobně jsem v třetím ročníku začínal vypomáhat v Plzeňském operetním divadle, a z vedlejšího pokoje se ještě stále ozýval ten samý Mozartův koncert. Následně jsem hrál na půl úvazku v Plzeňské opeře a současně na basovou kytaru v Richtrově tanečním orchestru, což vedlo někdy, hlavně v plesových sezónách, ke kolizím s představeními v opeře. Vždy se to nějak s pomocí kolegů zařídilo, ale jednou to opravdu nešlo. Musel jsem v 19. hodin hrát v divadle Prodanou nevěstu a ve 20 hodin ples v sále jménem Peklo, vzdáleném pouhých 200 metrů od divadla. Co dělat? Ze samého přemýšlení se mi udělalo tak špatně, že jsem po prvním dějství musel divadlo opustit a utíkat do Pekla. Doufám jen, že je to vše dnes po 41 letech promlčené. Ten večer jsem stál jak na žhavém uhlí protože jeden, všemi milovaný kolega, člen strany, vedoucí ROH orchestru a mluvčí odboru orchestru, rád chodil po představení tančit. Ale vše nakonec dobře dopadlo.

Mému profesoru Václavu Lísovi vděčím za nádherné šestileté období v Plzni, náš vztah byl vztah otce a syna a jeho humor mi byl velice blízký.

T: Jaké důležité události a své vlastnosti byste ve své kariéře zdůraznil?

R: Jaké vlastnosti bych zdůraznil? Myslím, hlavně vědět, čeho chce člověk dosáhnout a co je ochoten za to obětovat. Kdysi jsem někde četl větu jednoho moudrého muže, který řekl: "Jdi svou cestou a nech lidi mluvit". Tato věta mě velice oslovila a provázela celý život. Potkal jsem ve svém životě mnoho lidí, kteří toho hodně napovídali a, „skutek utek“, jak se trefně říká. Pro mně byla bezprostředně po mém útěku do Německa doba velice intenzivních zážitků a období, které mě formovalo. Člověk stojí s kufrem v ruce v cizí zemi, neví, co bude zítra, ví jen, že umí trochu hrát na kontrabas, a to je jeho kapitálem. Po dvou semestrech Pražské akademie jsem pokračoval ve studiu kontrabasu na Hochschule für Musik v Mnichově a bylo velice zajímavé mít přímé srovnání se

studium v Čechách. Člověk měl náhle pocit, že zde nikdo nikam nespíchá, vše je jaksi ležérnější, studenti jsou uvolnění, podle motto: Když to neudělám dnes, udělám to zítra. To byla už ta generace, jejíž prarodiče postavili nové Německo, kde nestál po válce kámen na kameni, a jejíž rodiče jednoduše chtěli, aby se jejím dětem dařilo ještě lépe. Jim se dařilo o hodně lépe, a proto jim chyběla mnohdy ta správná motivace, obětovat a investovat maximum. Jedna spolužačka to vyjádřila trefně větou: "Život nesestává pouze ze hry na kontrabas" poté, co pochopila, kolik hodin denně strávím cvičením na kontrabas.

T: U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?

R: Nejdůležitější osobností byl pro mě již zmíněný profesor Václav Lísa, který mi dal dobré základy hry na kontrabas, ale byl především po lidské stránce zářným příkladem v tom, jak se pedagog stará o své žáky. Velká osobnost byl profesor Zdeněk Benda na pražské AMU, u kterého jsem studoval 2 semestry, než jsem emigroval do Německa. Vyučoval vždy s obrovským zápalem, který byl nakažlivý a tento rok také hodně přispěl mému vývoji. Dodnes jsem moc vděčný mému učiteli na mnichovské Musikhochschule za to, že mě učil hrát na kontrabas tak, aby zněl jako "basa". Když jsem u něj začínal, zjistil jsem, že jsem strávil v posledních letech hodně času ve vysokých polohách na G struně, kde jsem se cítil jako doma, ale hrát na kontrabas tak aby zněl dobře v nízkých polohách, to jsem se mimo jiné učil zde. Christoph Möhle byl vedoucí skupiny kontrabasů v Bayerische Staatsoper v Mnichově a každým coulem orchestrální muzikant. U něj jsem se naučil, že je hrozně důležité brát hru orchestrálních partů zcela vážně a cvičit je zrovna tak jako nějaký koncert, protože fantasticky zahraný koncert mi při konkurzu pomůže pouze do druhého kola, a zde potom musím ukázat, jestli jsem byl schopen naučit se určitý orchestrální part tak, abych všechny uspokojil. Němci už v této době už dávno nepoužívali pojem "hra z listu" protože z listu už se dávno u konkurzů nehrálo. Když vzpomínám na mou plzeňskou dobu, tak zjišťuji, že ten aspekt metodické přípravy na orchestrální hru se nebral až tak moc vážně, ale to se jistě za posledních 40 let změnilo. Zmínil bych ještě dvě osobnosti, které mě dost ovlivnily v mém vývoji: Lajos Montag a Ludwig Streicher, u kterých jsem absolvoval letní mistrovské kurzy ve Švýcarsku a Itálii.

T: Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?

R: Často vzpomínám na to, jaké jsem měl pocity při hře v orchestru jako úplně mladý člověk, a musím přiznat, že trochu postrádám to mražení po zádech, které jsem v té době často měl, protože vše bylo nové a vzrušující, ale na druhé straně bych je neměnil za jistotu a rutinu, kterou dnes po více než čtyřiceti letech mám. I když s tou rutinou je to taky taková věc. Když hraje po osmdesáté Kouzelnou flétnu, musíte se už někdy sám hodně motivovat, protože každé představení není " hvězdná hodina" jak Němci říkají, a člověk se někdy stydí sám před sebou, když někdo z publika po představení se slzami v očích vypráví, jak to bylo krásné, a vy si uvědomíte, že jste polovinu třetího dějství měl před očima orosenou sklenici piva v divadelní kantýně. V každém povolání zažíváme všední dny. I v operní a symfonické tvorbě není všechna hudba dílem géníů, zrovna tak musíme někdy přetřpět průměrné a podprůměrné dirigenty a zpěváky, ale pak přijdou zase takové koncerty a operní představení, které člověka za vše odškodní a naplní vděkem, že smí toto vše sdílet. Hlavní charakteristika mého orchestru: Badische Staatskapelle orchester, ve kterém od roku 1983 působím, patří k nejstarším orchestrům světa. Orchester byl založen v roce 1662 coby dvorní kapela na bádenském dvoře sídlícím v Durlachu, který dnes patří k městu Karlsruhe, které v té době jako takové ještě neexistovalo. Orchester se vyvinul časem v mezinárodně uznávané hudební těleso, u jehož dirigentského pultu stály hned vícekrát osobnosti jako Johannes Brahms, Richard Wagner a Richard Strauss. Orchester hrál premiéry děl významných skladatelů jako např. Berlioze, Brahmse, Bartóka a jiných. Nicollò Paganini nebo Clara Schumann byli zde rádi vítání hosté. Navzdory všem ranám osudu a těžkým obdobím, způsobenými především válkami, si orchestru podařilo uchovat si svou tradici. Šéfdirigenti jako např. Joseph Keilberth, Christof Prick, Günter Neuhold, Kazushi Ono a Justin Brown provázeli orchestr do nového období, ve kterém se obzvláště klade důraz na péči díla Wágnera, Berlioze, Verdiho a Strausse. Díky své flexibilitě je tento orchestr schopen obsluhovat celou paletu repertoáru, který sahá od veškeré operní tvorby, přes symfonickou hudbu a muzikál až k současné hudbě. Členové orchestru se podílejí též na nesčetných projektech komorní hudby i jazzu.

K mým osobně nesilnějším zážitkům patří bezpochyby představení Straussových oper, které zároveň patří technicky k nejnáročnějším pro každého hudebníka.

Za éry Günter Neuhold se hrály veškeré Straussovy opery v jedné sezóně. Od doby samotného Richarda Wágnera, který se svého času musel rozhodnout mezi Bayreuthem a Karlsruhe, se zde pěstuje velice významná wágnerovská tradice. Kdo sám hrál např. Prsten Niebelungův po čtyřech večerech (16 hodin), ten ví, o čem mluvím, ale pro kontrabasistu v orchestru je Wágnerova hudba technicky náročná ale zároveň "hratelná". U Straussovy hudby člověk často sám o sobě pochyboval, i když Strauss osobně prohlašoval o nehratelných místech, že to je jen barva.

T: Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?

R: V květnu 1980, po ukončení turné po Německu s jednou pražskou jazzovou kapelou, jsem zmeškal odjezd autobusu. Zní to jako věta k pobavení, ve skutečnosti to bylo vážné rozhodnutí, které změnilo celý můj život. To vědomí, že člověk bude odsouzen, že rodinní příslušníci popřípadě pedagogové budou mít nepříjemnosti, a že člověk neuvidí deset let svou vlast, není zrovna příjemné, ale taková byla doba, a v této době to vypadalo, že se politicky ještě dlouho nic nezmění. Od začátku roku 1981 jsem směl pokračovat ve svém studiu na mnichovské Musikhochschule a v sezóně 1982 až 1983 jsem hrál na pevný úvazek v Orchestru mnichovské opery. Hrát jako student pod tolika světoznámými dirigenty bylo pro mě nezapomenutelným zážitkem. Od roku 1983 působím v Bádenském státním divadle v Karlsruhe jako zástupce vedoucího skupiny. Repertoár zdejšího orchestru tvoří mimo operu symfonická hudba, opereta a muzikál. V uplynulých letech jsem se mimo hlavního působení v orchestru podílel na četných projektech komorní hudby, účastnil se zahraničních turné s mnichovským, stuttgartským a heilbronnským komorním orchestrem, ale nejintenzivnější bylo mé dvacetileté působení v jazzovém kvartetu Opera Swing Quartet. To, co začalo malým gagem ve stylu Jacquese Loussiera při operním plese v roce 1994, se vyvinulo ve velice úspěšnou věc a bylo krásným protipólem k práci v orchestru. Četné koncerty nás vedly mimo Německa do evropského zahraničí a konečně dokonce do Japonska a Indie. Tato dlouholetá činnost byla korunována produkcí devíti CD. Bohužel byla tato plodná doba ukončena ze dne na den náhlým úmrtím klarinetisty Wolfganga Wetha.

22.6. 2020 15:01

Tazatel: Pavel Pospíšil

Respondent: Tomáš Lom

T: Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?

R: Hrával jsem jako dítě na housle a vykonal jsem na ně přijímací zkoušku na Pražskou konzervatoř. Během prvního ročníku se mi projevila vada v krční páteři a kvůli těmto zdravotním potížím mi radili, abych přestoupil na jiný nástroj. Přestoupil jsem do kontrabasové třídy Františka Pošty proto, že tam bylo zrovna volné místo. Jako houslista se smyčcovou technikou jsem se na kontrabas naučil hrát velmi rychle.

T: Jaké důležité události a své vlastnosti byste ve své kariéře zdůraznil?

R: Velice jsem chtěl hrát na kontrabas v orchestru a šel jsem sebevědomě za tímto cílem. Za velice důležitou vlastnost každého úspěšného kontrabasisty považuji svědomitou přípravu při hře orchestrálních partů. Vždy jsem se snažil, aby má hra na kontrabas působila pozitivně a nevyzněla jako nějaké cirkusové číslo. Jsem zastáncem seriózního způsobu hry na kontrabas. Už jako osmnáctiletý jsem, ještě během studií, začal hrát v Karlovarském symfonickém orchestru. Dalším důležitým mezníkem v mém životě bylo zaměstnání v Orchestru Südwestrundfunk ve Stuttgartu. V komorní hudbě jsem exceloval a velice mě dodnes baví. Byl jsem členem komorního souboru Bach collegium Stuttgart s nimiž jsem hrál na nejrůznějších místech po celém světě. Například jsme poprvé hráli v Japonsku v roce 1971 a to bylo úplně jiné než dnes. Nahrál jsem s nimi například celé dílo Johanna Sebastiana Bacha a mnoho dalšího.

T: U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?

R: Nejvíce poznatků o hudbě jsem získal u Františka Pošty. Profesor Pošta vyučoval své žáky první dva roky na střevové struny. Smyčcové technika je na střevové struny mnohem obtížnější než na struny s kovovým jádrem. Naučil mě vše, co jsem o kontrabasové hře potřeboval vědět a vše jsem zužitkoval v praxi. Například hrát na kontrabas znějící piano ale i zvučné forte. Později jsem účinkoval jako jeho

asistent na mezinárodních kurzech ve Výmaru a Vídni. Když František Pošta vyučoval, mnohdy v pedagogickém zápalu zapomínal na čas a na těchto mezinárodních kurzech, jsem měl za úkol usměrňovat výuku, aby se na každého dostalo. Měl jsem také s ostatními kontrabasisty předehrávat. Nejdříve si všechny účastníky kurzu nechal zahrát, aby věděl na jaké úrovni je každý z nich. Jednou mi po takové rozehrávce řekl „ Tomáši ty jsi tady nejlepší“ a já jsem odpověděl „ Ale oni také umějí“.

Miloslav Hrdlík mě vyučoval, když jsem byl začátečník a když František Pošta byl na cestách mezi kontinenty. Měl svůj smyčec, který si nechal patentovat. Ta žabka tohoto smyčce je moc dobrá, ale když si na ní jednou zvyknete, tak neumíte hrát normální žabkou.

Další osobností, se kterou jsem mnoho konzultoval a která mě velmi ovlivnila, byl Karel Netolička, který působil v pražském rozhlasu u prvního pultu spolu s Miloslavem Hrdlíkem. Po roce 1968 působili oba napřed ve Skandinávii a Netolička chtěl do spojených států a Hrdlík chtěl někam, kde je tepleji. Jednou byla vypsaná místa do New Orleans, a když zjistili, že je to na jihu řekli si, že tam oba půjdou.

František Hertl byl mým důležitým mentorem. Za mých studií vyučoval hru na kontrabas na HAMU a všichni jsme tušili, že dirigování je pro něho důležitější, než hra na kontrabas. Sám mě tenkrát nabídl studium na akademii, ale já už přemýšlel o životě v zahraničí.

Další osobností, která mě ovlivnila, byl Ludwig Streicher, který byl vrstevníkem Františka Pošty. Za mého studia v Praze jsme nevěděli, že Ludwig Streicher hraje tak výborně. Byl jsem dvakrát na jeho koncertě a velice se mi jeho hra líbila. Jeho hra byla na vysoké úrovni a srovnatelná s hrou Františka Pošty. Streicher hrál na Vídeňský nástroj a Pošta na italský.

T: Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky vašeho orchestru?

R: Hra v orchestru je dřina. Člověk se musí dobře přizpůsobit kompaktnímu zvuku skupiny. Jako zástupce vedoucího kontrabasové skupiny v SWR orchestru jsem měl za sebou tři hráče a všichni z nich získali místa na vedoucích pozicích v dalších orchestrech. Nejvýznamnější z mých kolegů jsou například Michael Rieber, jako první kontrabasista v Hamburku a také Bóžo Paradzik.

Stuttgartský orchestr Südwestrundfunk měl a stále má vysokou úroveň. Nebyl to koncertní orchestr v pravém slova smyslu. Měli jsme přibližně dva zájezdy ročně a abonentní cyklus, ale jinak se orchestr věnoval nahrávání. Nahrávali jsme symfonický repertoár, ale i operní. Operu jsme natáčeli vždycky na jaře. Když jsem nastoupil do Südwestrundfunk tak zde dirigoval Sergiu Celibidache, který pro mě, po dobu deseti let, kdy v našem orchestru dirigoval, byl velkou osobností. Pod jeho vedením jsem přehrál celý symfonický repertoár. Karel Netolička tohoto dirigenta také poznal a říkal mi, že spolupráci s ním mi upřímně závidí. Sergiu Celibidache byl také hlavním mentorem Jiřího Bělohlávka, kterého angažoval jako asistenta za doby svého působení ve Stockholmu

T: Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?

R: Tenkrát jsem neměl jinou možnost. Za bolševismu byla jiná doba. Na Letné jsem viděl v srpnu roku 1968 sovětské tanky a to způsobilo mé náhlé rozhodnutí. V tu dobu jsem odcestoval s orchestrem Pražských komorních sólistů do Belgie na Flanderský festival v Bruggách a vyčkával jsem na vývoj mezinárodní situace. V Belgii nás ubytovali a hráli jsme tam o pár koncertů navíc. Zpáteční cestu jsem přerušil ve Stuttgartu, kde už jsme dříve také s Pražskými komorními sólisty hostovali. Tenkrát mě v zahraničí slyšeli vystoupit sólově, s tímto souborem, důležití lidé. V programu jsem hrál koncert Jana Křtitele Vaňhala.

2.1 Shrnutí rozhovorů s Českými kontrabasisty působících v zahraničí

Autor z první otázky, „Proč jste se začal věnovat hře na kontrabas?“, vyvozuje tyto závěry.

Pět respondentů z celkového počtu devět, přešlo na hru kontrabasu z jiného smyčcového nástroje. Filip Waldmann přešel ze hry na housle a Petr Černý spolu s Tomášem Lomem taktéž. Radovan Heč spolu s Filipem Cortezem Schubertem přešli ke kontrabasu ze hry na violoncello.

Důvody jejich pohnutek k přestupu na studium kontrabasu z jiného smyčcového nástroje se různí, ale jasné je, že měli výhodu smyčcové techniky, a tudíž jim přestup na tento nástroj nedělal zvláštní problém. Zajímavostí je, že když Petr Černý vykonával přijímací zkoušku na Plzeňskou konzervatoř na housle a pro velkou konkurenci neúspěšně, bylo mu nabídnuto studovat hru kontrabas. Podobný přestup měl i Tomáš Lom, který nastoupil jako houslista na Pražskou konzervatoř, ale ze zdravotních důvodů mu bylo během prvního ročníku doporučeno hrát na jiný smyčcový nástroj a v kontrabasové třídě bylo tehdy zrovna volno.

Důvodem proč budoucí kontrabasisté hrají na jiné nástroje, může být i předpoklad určité fyzické vyspělosti. Hra na kontrabas vyžaduje tělesnou zdatnost. Limitujícím faktorem ke hře na kontrabas je dostatečný stisk strun levé ruky při potřebném půltónovém rozpětí prstů. V začátcích je stisk levé ruky velmi namáhavý a přetěžování ruky mnohdy ve vývoji dětí vede k nežádoucím zdravotním potížím. Mnohdy se tedy doporučuje začínat hru na kontrabas v pozdějším věku dítěte v rozmezí deseti až třinácti let.⁷⁴

Dalšími důvody začátku hry na kontrabas u respondentů byli rodinné hudební zázemí a široké uplatnění kontrabasu v hudbě.

Otázka, „Jaké důležité události a své vlastnosti byste ve své kariéře zdůraznil?“, byla u respondentů zaměřena na zjištění jejich hudebních a životopisných údajů a také osobních vlastností.

Většina dotazovaných kontrabasistů uváděla z událostí, které by ve svém kariéře zdůraznili, možnost studia na konzervatořích a vysokých školách v Česku, ale i

⁷⁴ BALCAR, Jan, KONTRABAS - ZÁKLADNÍ PŘEHLED PEDAGOGICKÝCH TÉMAT. Duben 2013

v zahraničí. Dalšími událostmi pro většinu z respondentů bylo účastnění se soutěží, konkurzů a komorních projektů. Nejčastěji uváděnou důležitou událostí bylo pro respondenty získání místa v zahraničním orchestru.

Z osobních vlastností, které respondenti zdůrazňovali, to byli sportovní duch, snaha učit se něčemu novému, schopnost učit se od ostatních, cílevědomost v tom co chce člověk dosáhnout, ochota investovat maximum k dosažení cíle, svědomitá příprava a seriózní přístup ke hře na kontrabas.

V odpovědích na třetí otázku, „U kterých profesorů jste získal nejdůležitější poznatky o hudbě?“, respondenti vzpomínali na své učitele kontrabasu a profesory, kteří je ovlivnili jak v Čechách, tak i při studiu v zahraničí.

Z Českých osobností byli zmiňováni František Pošta, Zdeněk Benda, František Hertl, Jiří Hudec, Radomír Žalud, Jiří Valenta, Václav Fuka, Květoslav Borovička, Miloslav Gajdoš, Miloslav Hrdlík, Jakub Waldmann, Václav Lísa, Pavel Nejtek, Karel Netolička a Mirko Škampa.

Ze zahraničních osobností byli zmiňováni Anton Schachenhofer, Bóžo Paradzik, Thomas Monohan, Ovidiu Badilla, Joel Quarrington, Ludwig Streicher, Lajos Montag, Reiner Zeperitz, Christoph Möhle a Hannes Auersperg.

Zajímavě je, že někteří z respondentů zmínili ovlivnění studiem a poslechem nahrávek od význačných sólistů, a to nejen kontrabassistů, ale i interpretů ostatních nástrojů.

Na čtvrtou otázku, „Jaké máte pocity ze hry v orchestru, a které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?“, odpovídali respondenti velice zajímavě. Na první část otázky odpovídali respondenti více subjektivně. V následujícím odstavci uvádím shrnutí nejčastějších odpovědí a myšlenek na první část otázky.

Hra v orchestru je týmová práce. Kontrabasová skupina je jako druhý dirigent orchestru. Důležité je zahrát tak, jak je v notách napsáno s intonační jistotou ve správné dynamice s citem pro frázování. Kontrabasista by měl hrát tak, aby nevyčnival. Hráč musí dodržovat požadovanou intenzitu a kvalitu tónu s citem pro celistvý zvuk skupiny. Po dlouhodobém působení v orchestru a několikanásobném provedení dané skladby se vytrácí motivace a hráč by se měl umět znovu namotivovat a plně se soustředit.

V druhé části otázky, „Které jsou hlavní charakteristiky Vašeho orchestru?“, shrnovali respondenti historii, repertoár a hlavní znaky jejich orchestru. Dále se

často zmiňovali o význačných dirigentských osobnostech, které daný orchestr vedli. Zajímavostí je, že většina zahraničních orchestrů, kde dotazovaní hrají nebo hráli, produkuje jak symfonický, tak i operní repertoár. Většina z respondentů v tom vidí obrovskou výhodu a nedocenitelnou zkušenost.

Dalším hlavní charakteristikou velké části zahraničních orchestrů může být také internacionální složení členů orchestrů.

Pátá položená otázka, „Proč jste chtěl pracovat a studovat v zahraničí?“, může být velice inspirativní pro kontrabasisty, kteří uvažují o studiu nebo práci v zahraničí.

Důvody respondentů k práci či studiu v zahraničí jsou v drtivé většině ekonomické. Hudebníci v zahraničí bývají mnohem lépe finančně ohodnoceni. Česká kultura a ohodnocení hudebníků je sice v dnešní době na vzestupu, nicméně poměr mezi platem hudebníka v českém orchestru a zahraničním orchestru je nesrovnatelný. Zájemce o práci v zahraničí láká také poznání něčeho nového a možnost naučit se cizím jazykům. V neposlední řadě lákala některé respondenty možnost spolupráce s největšími osobnostmi světové hudby a již zmíněná možnost hrát stejným podílem operní a symfonický repertoár.

Politické důvody k práci a studiu v zahraničí měli tři respondenti. Petr Černý, Filip Cortéz Schubert a Tomáš Lom. Vyrůstali v době komunismu a politická situace v tehdejší Československu zapříčinila jejich náhlé rozhodnutí. Citoval bych část z rozhovoru s Petrem Černým: *„Bylo to vážné rozhodnutí, které změnilo celý můj život. To vědomí, že člověk bude odsouzen, že rodinní příslušníci popřípadě pedagogové budou mít nepříjemnosti, a že člověk neuvidí deset let svou vlast, není zrovna příjemné, ale taková byla doba, a v této době to vypadalo, že se politicky ještě dlouho nic nezmění.“*

Respondent Filip Cortéz Schubert uvedl také rasový důvod k práci v zahraničí.

Závěr

V průběhu tvorby této práce zjistil autor spoustu zajímavých informací. Byl vytvořen ucelený přehled Českých kontrabasistů, kteří působili nebo stále působí v zahraničních orchestrech. Informace, které o kontrabasistech v zahraničí autor zjistil, mohou být důležité pro další badatelskou činnost. Čeští kontrabasisté byli, a jsou většinou významní kontrabasisté, dirigenti, skladatelé a pedagogové. Někteří Čeští kontrabasisté odcházeli do zahraničí, a mnohdy ve své rodné zemi zanechali rodiny a přátele. Často se stává, že jsou v Českém hudebním povědomí zapomenuti a informace o nich jsou nedostupné či velice strohé. Autor pracoval s dostupnou literaturou a prameny, ale neprobádal archivy zahraničních orchestrů. V těchto archivech mohou být velice důležité zmínky o Českých kontrabasistech a pro badatele, případně zájemce o toto téma, můžou být archivy cenným zdrojem informací. Autor navázal kontakty s některými českými kontrabasisty, kteří působí v zahraničí, a dozvěděl se od nich spoustu zajímavých informací. Na základě rozhovorů s respondenty byly zjištěny charakteristiky jejich orchestrů, postřehy ze hry na kontrabas v zahraničním orchestru a pohnutky k práci v zahraničí. Autor práce zjistil, že Čeští kontrabasisté odcházejí do zahraničí z různých pohnutek. Nejčastěji je to kvůli vlastním ekonomickým poměrům a studiu. Z odpovědí respondentů, které tato práce zahrnuje, vyplývá, že důvody byli v minulosti, zejména za doby komunistického režimu, i politické. V neposlední řadě jsou tyto pohnutky také uměleckého charakteru. Kontrabasistům se otevírají v zahraničí nové možnosti spolupráce s největšími osobnostmi světové hudby. Tato práce může být pro kontrabasisty, kteří chtějí pracovat či studovat v zahraničí, velice inspirující.

Na závěr této práce by autor rád citoval větu z rozhovoru s Filipem Cortézem Schubertem: *„Hranice jsou jen v našich hlavách.“* Je to věta plná moudrosti a zájemci o studium či práci v zahraničí v ní mohou hledat ponaučení.

Seznam použité literatury

ABERT, Hermann. *Johann Josef Abert: Sein Leben und seine Werke*. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1916.

BALCAR, Jan, *KONTRABAS - ZÁKLADNÍ PŘEHLED PEDAGOGICKÝCH TÉMAT*. Duben 2013

ČÍŽIK, Vladimír. *Slovenskí koncertní umelci*. Bratislava: SHF, 1976.

Dalibor: Hudební listy. Praha: A. Rektorys, 1909, **XXXI**.(17).

DLABAČ, Bohumír Jan. *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien*. Prag: Stände Böhmens, 1815.

DOBROCHOTOV, Boris Vladimírovič. *Istoria i metodika kontrabasa*. Moskva, 1974.

GAJDOŠ, Miloslav. *Slovník kontrabasistů: Encyklopedie významných představitelů kontrabasové hry minulosti i současnosti*. Kroměříž, 1994.

KMENT, Jan. *Nejhlubší z rodu smyčců: dějiny a literatura kontrabasu*. Praha: Supraphon, 1988.

PLANYAVSKI, Alfred. *Geschichte des Kontrabasses*. Tutzing, 1970.

RECHCIGL JR., Miloslav. *Encyclopedia of Bohemian and Czech-American Biography*. AuthorHouse, 2016. ISBN 1524619876.

ŠTĚDRŮ, Bohumír, Zdenko NOVÁČEK a Gracian ČERNUŠÁK, ed. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963.

ŠVESTKA, Marek. *Historie kontrabasové třídy na JAMU v Brně*. Brno, 2011. Diplomová práce. JAMU. Vedoucí práce Miloslav Jelínek.

Výročná zpráva za školský rok 1932 až 1933: Hudobná škola pre Slovensko v Bratislave. Bratislava: Slovenská pedagogická knižnica, 1933.

WARNECKE, Friedrich. *Der Kontrabass: seine Geschichte und seine Zukunft*. Hamburg, 1909.

WERNER-JENSEN, Arnold. *Die großen deutschen Orchester*. Laaber: Laaber-Verlag, 2015. ISBN 9783890078670.

Seznam použitých pramenů

Rozhovor s Jiřím Rohanem 3. dubna. 2020

Rozhovor s Filipem Waldmannem 3. dubna 2020

Rozhovor s Luděkem Zakopalem 5. dubna 2020

Rozhovor s Filipem Cortésem Schubertem 6. dubna 2020

Rozhovor s Radovanem Hečem 7. dubna 2020

Rozhovor s Petrem Popelkou 6. května 2020

Rozhovor se Štěpánem Kratochvílem 28. dubna 2020

Rozhovor s Petrem Černým 8. černa. 2020

Rozhovor s Tomášem Lomem 22. června 2020

Internetové zdroje

<https://ar.facebook.com/orquestrasinfonicabrasileira/posts/1528435627204796/>
https://www.mhfreiburg.de/uploads/media/Programm_10_12_15_Schaetze_Druck.pdf

<http://www.geocities.ws/prantlj/kdojsem.html>

https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6808

<http://www.filharmonia.sk/orchester-slovenska-filharmonia/profil/>

<https://www.snd.sk/o-opere-snd>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajinsk%C3%A1_n%C3%A1rodn%C3%AD_opera_Tarase_%C5%A0ev%C4%8Denka

<https://www.bolshoi.ru/en/about/hist/history/>

<https://isdv.upv.cz/doc/FullFiles/Patents/FullDocuments/124/124976.pdf>

<http://www.salvadorgiardina.com/artists.html>

Přílohy

Příloha č. 1 – Petr popelka

Příloha č. 2 – Petr Černý

Příloha č.3 – Setkání třídy Františka Pošty při jeho 70. narozeninách

Příloha č.4 – Rudolf Kroupa

Příloha č.5 – Štěpán Kratochvíl

Příloha č.6 – Radovan Heč

Příloha č.7 – Filip Waldmann

Příloha č.8 – Jiří Rohan

